

ov. | sničnega blagostanja.

IV. kongres Komunistične internacionale

Lanski IV. kongres Komunistične internacionale (Kominterne) se je otvoril v Petrogradu, 5. novembra ob 5. obletnici ruske revolucije. Na otvoritveni slavnosti je govoril S. Zinovjev in konstatiral pravilnost dosedanje taktike, naval belega terorja, pojačan se vsled združitve 2. in 2½ internacionale v protirevolucionarno fronto. Ta združitev je sicer ojačila hudo reakcijo, a je pomenostavila revolucionarni boj. Kominterni sklepa iz vsega tega, da bo v kratkem s malimi trzenci izvojevala končno zmago delavskega razreda. — Nep (nova ekonom. politika) v Rusiji je postala perioda proletarske revolucije in najbrže bo morala proletarska revolucija prestopiti do periodo tudi v najrazvitejših kapitalističnih deželah. Položaj Sov. Rusije je popolnoma ugoden. Najtežje smo prestali, sovjetska vlada stoji trdno. — Glavni neposredni cilj Kominterne je metodno zapovedanje večine delavskega razreda. Na koncu svojega govora poudarja se svetovno zgodovinsko važnost ustanovitve Kominterni. Stranke na Japonskem, v Indiji in Turčiji, kajti na vzhodu razpolaga svetovna revolucija z ogromnimi rezervami v tlačeni narodih, ki se borijo proti kapitalističnemu imperializmu. Po prečitanih pozdravnih pismih ss. Lenin in Trockij in govorih ss. Berona (Francija), Azaria (Italija) in Kataryame (Japonska) se je prva otvoritvena seja zaključila od zvokih "Internationale".

Na prihodnjih sejah ki so se vršile v Moskvi se je, po izvolitvi raznih komisij, prešlo na pravo zasedanje. — Najprej je govoril predsednik Kominterne S. Zinovjev o dosedanjem delovanju Kominterne in o taktiki Kominterne. Konstatira najprej velik naval reakcije po tretjem kongresu, velike poraze, ki jih je doživelo delavsko gibanje, glad v Sov. Rusiji, ki je pomenil veliko preizkušnjo za rusko revolucijo. Delavski razred se nahaja v defenzivi; vsled tega naša taktika: med maso in parlo o enotni fronti. Nadalje pride na položaj v posameznih deželah, kjer omenja v prvi vrsti Nemčijo, kjer je gibanje v stalnem napredovanju, Francijo, kjer preživlja K. S. težko krizo, Italijo, kjer so napake delavskega gibanja lahko svarile zgled in kjer se naše razočarane po svojih voditeljih vračajo zopet k nam. Čehoslovaki, kjer je naša stranka tudi ogromno napredovala, a preživlja krizo in celo vrsto drugih držav, med temi Poljsko, Rumunsko, Ogrsko, Jugoslavijo, kjer vlada beli teror, Norveško, Anglijo, Ameriko, Japonsko, kjer naše gibanje napreduje delovanje Kominterne (profesionalne strokovne internacionale), mladinske inter. id.

V drugem delu svojega referata govori o taktiki Kominterne. Objektivni položaj je revolucionaren: mednarodna nasprotja se postopno, kolonialne dežele se dvigajo proti svojim tlačiteljem, ekonomska kriza ni prehodna, marveč pomenja končni propad kapitalizma. Meščanska demokracija je v propadu, kar dokazuje fašistovski zmag v Italiji, podobni pojavi v Nemčiji, Austriji, Čehoslovaki. Pri pravici se moramo na ilegalno periodo, ki pa ne pomenja umika. Črna revolucija ne gre v ravni smeri. Situacija je postrojena. Sečeno navskrbi, ki kmalu razvnela novo svetovno vojno, do katere mora priti, ako ni še prišlo, ako je proletarijat ne prepreči. Na drugi strani se je Rusija nepričakovano ojačila z Nepo in je edina trdna država nasproti ostalim ki se nahajajo v krizah. Ofenziva kapitala je mednarodni pojav, proti kateri vedno ostreje nastopa delavstvo. Združitev obeh internacionel (2. in 2½) pomenja predprvo belega terorja proti našim strankam. Ni le slučaj, da stojijo danes na celu kapitalističnih držav bivši socialdemokrati. Mussolini, Pilsudski, Ebert, Mi se borijo za enotnost strokovnih organizacij, ki so edino velika orožje v rokah proletariata, in ki jih hočejo socialdemokrati razcepiti. Parola III. kongresa, zapovedanje večine delavskega razreda ni še izvedena. Enotna fronta ni epizoda v našem boju, ampak epoha. Edina opora buržoaziji v sedanjem položaju je 2. inter. Zapovedanje večine delavskega razreda more odločiti našo zmago. Enotna fronta ne pomenja skritice volilnih blokov, niti ne organizatorne splošne s socialdemokrati. Prava njena formula je: voditi delovne mase v dnevnem boju. Borimo se proti reformizmu, in za delno zahteve proletariata. Vprašanje delavske elade pride v poštev le v deželah, kjer je prevzete oblasti aktualno po okoliščinah. Ona ne predstavlja proletarske diktature in ne more preprečiti meščanske vojne. Obratni seči morajo biti najboljše izhodnice za enotno fronto. Naše stranke si morajo ustvariti v njih svoje trdne celice. Najnujnejša potreba je disciplina. Tekzi boji stojijo pred nami, a podpira nas Sov. Rusija, ena šestina sveta. Poudarjati moramo, da vodi pot k zmagi preko trpljenja.

Po govoru S. Zinovjeva se preide k diskusiji, ki je bila zelo živahna in so se udeležili sodrugi iz vseh dežel, z Italije s. Bordiga, ki je vztrajal pri svojih naziranjih v vprašanju enotne fronte in zapovedanju proletarske večine ter s. Graziadei, ki je zagovarjal stališče eksekutivne. V svoji končni besedi je s. Zinovjev se enkrat obrazložil vprašanje delavske elade, katere glavni namen bi bil borba proti buržoaziji, ne pa surogat proletarske diktature. K stališču v posameznih strankah poudarja veliko nevarnost od strani oportunizma in stališča, ki ga zavzema večina K. S. I. (Bordiga) v vprašanju proletarske večine. Po zaključku debate se sprejme resolucija, ki odobruje dosedanje delovanje in nadaljnjo taktiko Kominterne z vsemi glasovi razum glasov italijanske večine, ki se je vzdružila.

Kot druga točka vsporeda pride na vrsto: Pri letni ruske revolucije in prespektive svetovne revolucije, ki kateri so obširno poročali ss. Lenin, Klara Zetkin, Bela Kun in Trocki. Vsi so poudarjali potrebo dobro organiziranih in discipliniranih strank v sedanjem položaju navalu ofenzive kapitalizma ter odobravali delo Sov. Rusije in Nep. Ker so poročila preobširna, ne moremo natančneje poročati; pač pa prinesemo v eni prih. številki v celoti govor sodr. Lenina.

Nadalje je prišla na vrsto točka: Ofenziva kapitala s poročevalci s. Radekom, Bordigo in Smeralom. Govor s. Radeka prinesemo tudi v celoti v eni prih. številki. Bordiga poroča natančneje o bistvu in pojavi fašizma, ki je klasičen zdel kapitalistične ofenzive. Fašizem je bil osnovan po vojnih intervencionistih in je našel tla v razpoloženju meščanstva v po-vojni krizi. Najprej je prišel z ofenzivo v agrarnih pokrajinah, kjer je bila proletarska diktatura v občinah lokalno uveljavljena. Vsi in manjša mesta se niso mogla ustavljati fašistovskemu navalu. Šele pozneje so začeli valiti fašisti s svojimi vojaškimi ekspedicijami, s terorjem, požigi, izgoni in umori na industrijske centre. Zveza industrijscev, veletrgci, srednji posestniki, oficirji, malomeščanstvo, trgovci in polproletarski elementi so se združili s fašizmom. Preveduje nacionalno edinstvo, opira se na državo, veleburžoazije in veleposessni-

soko rdečo zastavo in ne bo združila le vseh socialistov, ki so se zmnožili revolucionarnih akcij, ne le celotne delavske mase in zavajnih kmetov, ampak tudi vse one pošene elemente, ki z grozo zrejo na bližnjosti se črni oblak reakcije, okrog svoje zastave.

Zavedati se je treba tega, da ako niso revolucionarne sile v Italiji tako šibke — kakor poudarjajo to konfuzionisti — so pa fašistovski sile mnogo bolj šibke, kakor si mislijo njihovi prijatelji in obojevalci. Od njih se ne bo vrnil po-memben del radikalne demokracije, ampak tudi v laboru naših direktnih razredni sovražniki ni enotnosti.

Fašisti so predvsem orožje v rokah agrarcev. Industrialna in trgovska buržoazija gleda bojce na eksperiment neomejene reakcije, ki jo smatra za nekaj črnih boljševizem.

Na drugi strani: Poleg takih politično nedolčnih, čeprav v neposrednem boju energičnih elementov, kakor je reakcionarno dijstvo, demobilizirani oficirji in navadni lumpi, posedujejo fašisti tudi bataljone, ki sestojijo iz delovnih slojev, kmetov, proletarcev in enega dela kmetov.

Ti elementi bodo kmalu uvideli, po kakšnih sleparskih objubah so bili zavedeni v protirevolucionarne pustolovščine in so postali armada zemljskih posestnikov proti svojim krvnim sorodnikom.

Končno pomenja fašizem politiko mednarodnega pustolovstva.

Fašizem, ki nima ne programa, ne ideala, ne enotne in trdne razredne podlage, bo razbil v najkrajšem času proti sebi gibanje javnega opočenja.

Potrebnost je speljati to gibanje v našo strugo, voditi italijanske delavce s K. S. na celu v tem protestnem gibanju proti reakciji tako daleč, kolikor je le mogoče.

Cela Kominterni je v tem, sodrugi, pa zasluguje vse vaše težke in odgovorne boje, opozarja proletarce drugih dežel na italijanske dogodke, kot zgled za posledice taktičnih pogreškov oportunizma in poloportunizma in bo srečna, če bo mogla v bodoče opozarjati na nadaljnjo zgodovino vaših bojev kot zgled, kako je treba te napake popraviti.

Kominterni je pripravljena, tudi v tem boju stati vam popolnoma ob strani; nudi vam vsako pomoč, ki ji je mogoča.

Zveza enotnost delavcev Italije v boju proti reakciji!

Zveza enotnost delavcev celga sveta v boju proti kapitalu!

Zveza III. internacionale in zmaga proletarske revolucije!

IV. svetovni kongres Kominterne

Moskva, 21. novembra 1922.

NAROČNIK! Dolžnost naročnikov, ki jim je pretekla naročnina je, da nemudoma poravnajo zaostalo naročnino, sicer jim list ustavi.

PODLISTEK „DELA“

IVAN CANKAR:

Iz predmestja

Iljadneje je bilo, vsa pot je bila že v senči. Anki se je mudilo, da bi je ne prihitel mrak. Kako je dan minil — kakor v sanjah; svignil je mimo, ves solnčnovesel in že se je temnila noč. — Stopala je hitro časih je celo tekla, da so postokovalne kroge in škatli. Zdal je bilo v parku več ljudi; prihajali so v parih, hodili so počasi od drevju in obraz se je sklanjal k obrazu.

Ze je bučalo mesto od daleč, slišala je zvonjenje tramvajskih vozov in drdranje avtomobilov. Aleje so se odprle in zasvetile se je; v mesto se ni bil segel mrak.

Anka je sedla v tramvajski voz. Noge so jo bolele in v glavi ji je bilo čudno: vse se je zibalo in majalo naokoli; če je gledala na visoko hišo, se je hiša polagoma nagibala, nagibala, strela se naposled ter se izgubila v meglo. Zato bi za-zamislila, očla, zaspała.

Kinatu je bila pri kraju dolga cesta in Anka je stopila iz voza. Od voznice so ji bile noge so bolj neokretne, hodila je težko, ter se zadevala s škatlo ob ljudi. Ni pazila natančno na ulice in tako se je časih izgubila v neznane kraje starega mesta, v ozke, temne ulice, kjer so imeli židovski starijari svoje umazane prodajalnice.

Posta'a je in se nasmešnila sama sebi in svoji utrujenosti.

„To je zaradi piva ... Ali jaz sem hotela ... sem hotela ...“

Domislila se je mahoma, ozrla se ter se napolnila s hitrimi koraki na veliko cesto, kjer so stali omnibusi, ki so vozili v predmestje. Predno je stopila v omnibus, je hodila se od prodajalnice do prodajalnice, ter nakupovala lepih in dobrih stvari za mater in za brata in za sestri: kolačev, tort, za brata lesenega konja in bi-skalke, za mater čipkasto ruto, za sestri dvojne lepe obrobilne predpasnikove. Glejala je nemirno, čelo se ji je nabiralo v gube; ni si mogla domisliti pravega in toliko reči je bila. Stala je na cesti ter premišljevala, kaj bi kupila, — vse bi kupila toda vse ne gre v škatlo. In ustnile so ji kipele od sreče; kako bodo gledali ter obcupovali Anko. ... Vrh vseh dobrih in lepih stvari je položila velik sipek smarnic.

Zmračilo se je bilo čisto, že so gorele svetilke ob ulici. Anka je stala in čakala na omnibus; prišel je kmalu, zibaje se in stresaje, Anka je stopila vanj, in omnibus je drdel proti predmestju.

Stadek nemir je kljuval Anki v sren, ko se je vozila domov; zavelela se je mater in brata in sestri, da bi sedeli zvečer za mizo ob svetilki ter se pogovarjali. Anka bi pripravljala in se potem, ko bi brate, že spal in bi drmalji tudi se sestri, bi sepešali mati in Anka se zmirom v postelji, o lepih, lepih stvareh, ki čakajo v prihodnosti. Potem pa bi polegona pa-

dale težke in trudne trepalnice, nekaj sled bega in mehkega bi leglo na nogo, pa roke, na vse telo, samo se časih zaspa-na, kmalu razumljiva beseda ...

Anka je bila zadremala in ko se je oranibus zamažal, bi bila skoro padla. — Vzravala se je ter se ozrla. Bila je že bli-zu doma. Vstala je ter stopila na ulico. Samo se kratke ovinek in tam je bila ti-sta dolgočasna, ozka ulica, kjer je bila Anka doma.

Pred hišo je stalo mnogo ljudi. Anka je pohitela da bi videla, kaj se je bilo pri-petilo, da stoji vse sosede pred vratni ter se pogovarjajo.

„Anka! ... Tukaj je Anka! ... Kod pa si hodila dete?“

Vse so se vsule okoli nje in so ji gle-dale v obraz.

„No, v mestu sem bila!“

Prišla se je komaj v večjo in nekatere ženske so hitele pred njo po stopnicah navzgor in so kričale:

„Anka! ... Tukaj je Anka!“

In zgoraj so se zaslišali glasovi:

„Kje je Anka? ... Anka! ... Anka je tukaj!“

Tudi neznani moški glasovi so se o-glasili:

„Dekle je tukaj!“

„Zakaj pa me vsi tako pričakujejo?“ si je mislila Anka, ko je šla po strnihih stop-nicah v tretje nadstropje.

Obkolili so jo, prišli ji za roke, skla-njali se k nji ter ji govorili v obraz vsi hkratu — sosede, tuje ženske, bradat

Ujedinjenje

Cetrti kongres Tretje internacionale, ki je zboroval pred dvema meseci v Moskvi, je dolečil združitev Italijanske socialistične stranke s Komunistično stranko Italije. Tako združena nova stranka se bo imenovala „Združena Komunistična stranka Italije“. Obenem je dolečil imenovanje kongresa vse pogoje pod katerimi ali na podlagi katerih se mora združitev izvršiti. Izvoljen je bil na kongresu v Moskvi odbor, ki ima nalogo izvršiti to združitev. V tem odboru sede trije člani socialistične stranke Italije, katerim predseduje predsednik Tretje internacionale, sodrug Zinovjev. Sklopom tega odbora se morata podvreči obe stranki.

Poleg tega so morajo ustanoviti v vseh deželah in v vseh mestih Italije podobni sestojci iz dveh članov komunistične in iz dveh članov socialistične stranke. Predsedniki teh odborov bodo tudi imenovani od strani obrednjega odbora Komunistične internacionale. Združitev se mora izvršiti do 31. marca 1923. Po združitvi se bodo morali ujediniti tudi listi obeh strank na način, da ne bo smeli izhajati v nobenem mestu več nego eden list nove stranke.

Do te združitve je prišlo vsled sklepa zadnjega kongresa socialistične stranke v Rimu, kjer se je večina izrekla za pristop k Tretji internacionali in za brez-pogojni sprejem 21. točk, ki ta pristop dolo-

že. Proti brez-pogojnemu sprejetju teh 21 točk se je izrekla na kongresu v Rimu skupina poslancev. Veto. Zato je kongres Tretje internacionale sklical, da se te sku-pine ne more sprejeti v vse komuni-stične organizacije, kakor tudi ne more biti sprejet nihče, ki se ne podvpi brez-pogojno imenovanim 21. točkam. Vse Italijanske komunistične stranke se je izrekla brez-pogojno sprejeti te 21. točke, da ni Italijanska stranka, ki tako združitev se goda, ker da ima v svojih vrstah še preveč sumljivih elementov. Vendar je izjavila, da se bo kot disciplinirana stranka podvrgla skupnem internacionalu. Za združitev se je pa izrekla brez pridržkov manjšina komunistične delegacije, katero je vodil sodrug Graziadei.

Ko se je izvedlo za tozadevni sklep proletarskega mednarodnega kongresa je nastalo v vrstah Italijanskih socialistov močno razburjenje in sicer menda za to, ker ne marajo mnogi socialisti izgubiti strankinega socialističnega imena. Pozabili so nekateri na zadnji sklep v Rimu in so pozabili na to, da ne more biti v nobeni državi več nego ena sekcija Tretje internacionale. Vendar zgleda, da dobi vodstvo socialistične stranke, ki se je izreklo brez-pogojno za združitev, večina stranka za seboj. Opozicijo proti združitvi vodijo poslancev Vella in glavni uradni list „Avantijs“ Nenni. O poteku dela za združitev in o poteku agitacije enega dela Italijanskih socialistov bomo se poročali.

Drugi deli tega sklopa so morajo ustanoviti v vseh deželah in v vseh mestih Italije podobni sestojci iz dveh članov komunistične in iz dveh članov socialistične stranke. Predsedniki teh odborov bodo tudi imenovani od strani obrednjega odbora Komunistične internacionale. Združitev se mora izvršiti do 31. marca 1923. Po združitvi se bodo morali ujediniti tudi listi obeh strank na način, da ne bo smeli izhajati v nobenem mestu več nego eden list nove stranke.

Do te združitve je prišlo vsled sklepa zadnjega kongresa socialistične stranke v Rimu, kjer se je večina izrekla za pristop k Tretji internacionali in za brez-pogojni sprejem 21. točk, ki ta pristop dolo-

že. Proti brez-pogojnemu sprejetju teh 21 točk se je izrekla na kongresu v Rimu skupina poslancev. Veto. Zato je kongres Tretje internacionale sklical, da se te sku-pine ne more sprejeti v vse komuni-stične organizacije, kakor tudi ne more biti sprejet nihče, ki se ne podvpi brez-pogojno imenovanim 21. točkam. Vse Italijanske komunistične stranke se je izrekla brez-pogojno sprejeti te 21. točke, da ni Italijanska stranka, ki tako združitev se goda, ker da ima v svojih vrstah še preveč sumljivih elementov. Vendar je izjavila, da se bo kot disciplinirana stranka podvrgla skupnem internacionalu. Za združitev se je pa izrekla brez pridržkov manjšina komunistične delegacije, katero je vodil sodrug Graziadei.

Ko se je izvedlo za tozadevni sklep proletarskega mednarodnega kongresa je nastalo v vrstah Italijanskih socialistov močno razburjenje in sicer menda za to, ker ne marajo mnogi socialisti izgubiti strankinega socialističnega imena. Pozabili so nekateri na zadnji sklep v Rimu in so pozabili na to, da ne more biti v nobeni državi več nego ena sekcija Tretje internacionale. Vendar zgleda, da dobi vodstvo socialistične stranke, ki se je izreklo brez-pogojno za združitev, večina stranka za seboj. Opozicijo proti združitvi vodijo poslancev Vella in glavni uradni list „Avantijs“ Nenni. O poteku dela za združitev in o poteku agitacije enega dela Italijanskih socialistov bomo se poročali.

Drugi deli tega sklopa so morajo ustanoviti v vseh deželah in v vseh mestih Italije podobni sestojci iz dveh članov komunistične in iz dveh članov socialistične stranke. Predsedniki teh odborov bodo tudi imenovani od strani obrednjega odbora Komunistične internacionale. Združitev se mora izvršiti do 31. marca 1923. Po združitvi se bodo morali ujediniti tudi listi obeh strank na način, da ne bo smeli izhajati v nobenem mestu več nego eden list nove stranke.

Do te združitve je prišlo vsled sklepa zadnjega kongresa socialistične stranke v Rimu, kjer se je večina izrekla za pristop k Tretji internacionali in za brez-pogojni sprejem 21. točk, ki ta pristop dolo-

že. Proti brez-pogojnemu sprejetju teh 21 točk se je izrekla na kongresu v Rimu skupina poslancev. Veto. Zato je kongres Tretje internacionale sklical, da se te sku-pine ne more sprejeti v vse komuni-stične organizacije, kakor tudi ne more biti sprejet nihče, ki se ne podvpi brez-pogojno imenovanim 21. točkam. Vse Italijanske komunistične stranke se je izrekla brez-pogojno sprejeti te 21. točke, da ni Italijanska stranka, ki tako združitev se goda, ker da ima v svojih vrstah še preveč sumljivih elementov. Vendar je izjavila, da se bo kot disciplinirana stranka podvrgla skupnem internacionalu. Za združitev se je pa izrekla brez pridržkov manjšina komunistične delegacije, katero je vodil sodrug Graziadei.

Ko se je izvedlo za tozadevni sklep proletarskega mednarodnega kongresa je nastalo v vrstah Italijanskih socialistov močno razburjenje in sicer menda za to, ker ne marajo mnogi socialisti izgubiti strankinega socialističnega imena. Pozabili so nekateri na zadnji sklep v Rimu in so pozabili na to, da ne more biti v nobeni državi več nego ena sekcija Tretje internacionale. Vendar zgleda, da dobi vodstvo socialistične stranke, ki se je izreklo brez-pogojno za združitev, večina stranka za seboj. Opozicijo proti združitvi vodijo poslancev Vella in glavni uradni list „Avantijs“ Nenni. O poteku dela za združitev in o poteku agitacije enega dela Italijanskih socialistov bomo se poročali.

Drugi deli tega sklopa so morajo ustanoviti v vseh deželah in v vseh mestih Italije podobni sestojci iz dveh članov komunistične in iz dveh članov socialistične stranke. Predsedniki teh odborov bodo tudi imenovani od strani obrednjega odbora Komunistične internacionale. Združitev se mora izvršiti do 31. marca 1923. Po združitvi se bodo morali ujediniti tudi listi obeh strank na način, da ne bo smeli izhajati v nobenem mestu več nego eden list nove stranke.

Do te združitve je prišlo vsled sklepa zadnjega kongresa socialistične stranke v Rimu, kjer se je večina izrekla za pristop k Tretji internacionali in za brez-pogojni sprejem 21. točk, ki ta pristop dolo-

že. Proti brez-pogojnemu sprejetju teh 21 točk se je izrekla na kongresu v Rimu skupina poslancev. Veto. Zato je kongres Tretje internacionale sklical, da se te sku-pine ne more sprejeti v vse komuni-stične organizacije, kakor tudi ne more biti sprejet nihče, ki se ne podvpi brez-pogojno imenovanim 21. točkam. Vse Italijanske komunistične stranke se je izrekla brez-pogojno sprejeti te 21. točke, da ni Italijanska stranka, ki tako združitev se goda, ker da ima v svojih vrstah še preveč sumljivih elementov. Vendar je izjavila, da se bo kot disciplinirana stranka podvrgla skupnem internacionalu. Za združitev se je pa izrekla brez pridržkov manjšina komunistične delegacije, katero je vodil sodrug Graziadei.

Ko se je izvedlo za tozadevni sklep proletarskega mednarodnega kongresa je nastalo v vrstah Italijanskih socialistov močno razburjenje in sicer menda za to, ker ne marajo mnogi socialisti izgubiti strankinega socialističnega imena. Pozabili so nekateri na zadnji sklep v Rimu in so pozabili na to, da ne more biti v nobeni državi več nego ena sekcija Tretje internacionale. Vendar zgleda, da dobi vodstvo socialistične stranke, ki se je izreklo brez-pogojno za združitev, večina stranka za seboj. Opozicijo proti združitvi vodijo poslancev Vella in glavni uradni list „Avantijs“ Nenni. O poteku dela za združitev in o poteku agitacije enega dela Italijanskih socialistov bomo se poročali.

Drugi deli tega sklopa so morajo ustanoviti v vseh deželah in v vseh mestih Italije podobni sestojci iz dveh članov komunistične in iz dveh članov socialistične stranke. Predsedniki teh odborov bodo tudi imenovani od strani obrednjega odbora Komunistične internacionale. Združitev se mora izvršiti do 31. marca 1923. Po združitvi se bodo morali ujediniti tudi listi obeh strank na način, da ne bo smeli izhajati v nobenem mestu več nego eden list nove stranke.

Do te združitve je prišlo vsled sklepa zadnjega kongresa socialistične stranke v Rimu, kjer se je večina izrekla za pristop k Tretji internacionali in za brez-pogojni sprejem 21. točk, ki ta pristop dolo-

že. Proti brez-pogojnemu sprejetju teh 21 točk se je izrekla na kongresu v Rimu skupina poslancev. Veto. Zato je kongres Tretje internacionale sklical, da se te sku-pine ne more sprejeti v vse komuni-stične organizacije, kakor tudi ne more biti sprejet nihče, ki se ne podvpi brez-pogojno imenovanim 21. točkam. Vse Italijanske komunistične stranke se je izrekla brez-pogojno sprejeti te 21. točke, da ni Italijanska stranka, ki tako združitev se goda, ker da ima v svojih vrstah še preveč sumljivih elementov. Vendar je izjavila, da se bo kot disciplinirana stranka podvrgla skupnem internacionalu. Za združitev se je pa izrekla brez pridržkov manjšina komunistične delegacije, katero je vodil sodrug Graziadei.

Ko se je izvedlo za tozadevni sklep proletarskega mednarodnega kongresa je nastalo v vrstah Italijanskih socialistov močno razburjenje in sicer menda za to, ker ne marajo mnogi socialisti izgubiti strankinega socialističnega imena. Pozabili so nekateri na zadnji sklep v Rimu in so pozabili na to, da ne more biti v nobeni državi več nego ena sekcija Tretje internacionale. Vendar zgleda, da dobi vodstvo socialistične stranke, ki se je izreklo brez-pogojno za združitev, večina stranka za seboj. Opozicijo proti združitvi vodijo poslancev Vella in glavni uradni list „Avantijs“ Nenni. O poteku dela za združitev in o poteku agitacije enega dela Italijanskih socialistov bomo se poročali.

Drugi deli tega sklopa so morajo ustanoviti v vseh deželah in v vseh mestih Italije podobni sestojci iz dveh članov komunistične in iz dveh članov socialistične stranke. Predsedniki teh odborov bodo tudi imenovani od strani obrednjega odbora Komunistične internacionale. Združitev se mora izvršiti do 31. marca 1923. Po združitvi se bodo morali ujediniti tudi listi obeh strank na način, da ne bo smeli izhajati v nobenem mestu več nego eden list nove stranke.

Do te združitve je prišlo vsled sklepa zadnjega kongresa socialistične stranke v Rimu, kjer se je večina izrekla za pristop k Tretji internacionali in za brez-pogojni sprejem 21. točk, ki ta pristop dolo-

že. Proti brez-pogojnemu sprejetju teh 21 točk se je izrekla na kongresu v Rimu skupina poslancev. Veto. Zato je kongres Tretje internacionale sklical, da se te sku-pine ne more sprejeti v vse komuni-stične organizacije, kakor tudi ne more biti sprejet nihče, ki se ne podvpi brez-pogojno imenovanim 21. točkam. Vse Italijanske komunistične stranke se je izrekla brez-pogojno sprejeti te 21. točke, da ni Italijanska stranka, ki tako združitev se goda, ker da ima v svojih vrstah še preveč sumljivih elementov. Vendar je izjavila, da se bo kot disciplinirana stranka podvrgla skupnem internacionalu. Za združitev se je pa izrekla brez pridržkov manjšina komunistične delegacije, katero je vodil sodrug Graziadei.

Ko se je izvedlo za tozadevni sklep proletarskega mednarodnega kongresa je nastalo v vrstah Italijanskih socialistov močno razburjenje in sicer menda za to, ker ne marajo mnogi socialisti izgubiti strankinega socialističnega imena. Pozabili so nekateri na zadnji sklep v Rimu in so pozabili na to, da ne more biti v nobeni državi več nego ena sekcija Tretje internacionale. Vendar zgleda, da dobi vodstvo socialistične stranke, ki se je izreklo brez-pogojno za združitev, večina stranka za seboj. Opozicijo proti združitvi vodijo poslancev Vella in glavni uradni list „Avantijs“ Nenni. O poteku dela za združitev in o poteku agitacije enega dela Italijanskih socialistov bomo se poročali.

Drugi deli tega sklopa so morajo ustanoviti v vseh deželah in v vseh mestih Italije podobni sestojci iz dveh članov komunistične in iz dveh članov socialistične stranke. Predsedniki teh odborov bodo tudi imenovani od strani obrednjega odbora Komunistične internacionale. Združitev se mora izvršiti do 31. marca 1923. Po združitvi se bodo morali ujediniti tudi listi obeh strank na način, da ne bo smeli izhajati v nobenem mestu več nego eden list nove stranke.

Do te združitve je prišlo vsled sklepa zadnjega kongresa socialistične stranke v Rimu, kjer se je večina izrekla za pristop k Tretji internacionali in za brez-pogojni sprejem 21. točk, ki ta pristop dolo-

že. Proti brez-pogojnemu sprejetju teh 21 točk se je izrekla na kongresu v Rimu skupina poslancev. Veto. Zato je kongres Tretje internacionale sklical, da se te sku-pine ne more sprejeti v vse komuni-stične organizacije, kakor tudi ne more biti sprejet nihče, ki se ne podvpi brez-pogojno imenovanim 21. točkam. Vse Italijanske komunistične stranke se je izrekla brez-pogojno sprejeti te 21. točke, da ni Italijanska stranka, ki tako združitev se goda, ker da ima v svojih vrstah še preveč sumljivih elementov. Vendar je izjavila, da se bo kot disciplinirana stranka podvrgla skupnem internacionalu. Za združitev se je pa izrekla brez pridržkov manjšina komunistične delegacije, katero je vodil sodrug Graziadei.

Ko se je izvedlo za tozadevni sklep proletarskega mednarodnega kongresa je nastalo v vrstah Italijanskih socialistov močno razburjenje in sicer menda za to, ker ne marajo mnogi socialisti izgubiti strankinega socialističnega imena. Pozabili so nekateri na zadnji sklep v Rimu in so pozabili na to, da ne more biti v nobeni državi več nego ena sekcija Tretje internacionale. Vendar zgleda, da dobi vodstvo socialistične stranke, ki se je izreklo brez-pogojno za združitev, večina stranka za seboj. Opozicijo proti združitvi vodijo poslancev Vella in glavni uradni list „Avantijs“ Nenni. O poteku dela za združitev in o poteku agitacije enega dela Italijanskih socialistov bomo se poročali.

Drugi deli tega sklopa so morajo ustanoviti v vseh deželah in v vseh mestih Italije podobni sestojci iz dveh članov komunistične in iz dveh članov socialistične stranke. Predsedniki teh odborov bodo tudi imenovani od strani obrednjega odbora Komunistične internacionale. Združitev se mora izvršiti do 31. marca 1923. Po združitvi se bodo morali ujediniti tudi listi obeh strank na način, da ne bo smeli izhajati v nobenem mestu več nego eden list nove stranke.

Do te združitve je prišlo vsled sklepa zadnjega kongresa socialistične stranke v Rimu, kjer se je večina izrek

Kar se ni moglo za „Delo“ izvršiti v mesecu novembru, to se mora izvršiti sedaj!

Ojačanje in očiščenje naših vrst

Prve dni „fašistovske revolucije“ so imeli mnogi vtis, da je komunistično gibanje likvidirano, kakor so bili mnogi prepričani, da je komunistična stran ka izgubila s povirja. K temu misljenju naših nasprotnikov so mnogo doprinesli glasovi, ki so jih razširili meščanski časopisi o samovoljnem (?) razpustu Komunistične stranke in prenehanju njenega časopisa.

Toda zavodni proletariati ni niti za trenotek mislil nato, da bi komunistično gibanje tu kakor drugod na mah izgubilo.

Sveda je bilo treba računati s položajem, ki ga je ustvaril fašizem, kot vladna stranka. Votčilec očitne zveze državnih oblasti in sil z onimi fašizma, naša stranka ni mogla stopiti v odkrit boj s fašisti. Vsa plemeniti nagn posameznikov za samoohranbo in napad je moral utihniti pred točno opredeljenimi smernicami, ki jih je začela stranka. Moremo s ponosom trditi, da so se naši sodniki, mladi in stari, — sledi disciplini — znali vzdržati pred vsakim prenapljenim dejanjem in so ubogali.

Disciplina je za komuniste prvi pogoj neizgovorne zmagovitosti. Ljudi ki se dajo premagati po prvem vsehčenju in ki menijo, da ako delajo tako, da vsrjo revolucionarno delo, se ne more smatrati pravih revolucionarjev.

Po zatvritvi naših zbirališč v mestu in ko j postalo na delu skitovanje sevečjih sestankov v prostorih skoraj nemogoče, je bilo treba poslužiti se vseh sredstev in poti, da se je gibanje lahko neprekinjeno nadaljevalo.

Delavci zvez odraslih in mladinskih združenj sta poslali večkrat na svoje sekcije in skupine in tudi posameznim zaupnikom okrožnice, v katerih so bila podana vsa potrebna navodila za delovanje. Povsod se prišel glas vodilnih organov in od vseh krajev so prihajali zadovoljivi odgovori.

Pomanjkanju zakonitega rednega časopisa se je odprnoma z nezakoničnim časopisjem. Tiskalo se je poligrafijskih vestnik kljub vsem nevarnostim strani policije in kljub vsem tehničnim težkostem.

Komunistična zveza Julij. Ben. (Obvestilo izvrševalnega odbora)

Izkaznice 1923

Votčilec kongresa združenja Komunistične stranke Italije z Italijanskim socialističnim stranko, ki se bo vršil v času od 15. marca t. l. do 18. aprila t. l., je določil strankin izvrševalni odbor, da se ne tiska za to leto posebne izkaznice.

Združena Komunistična stranka Italije bo odredila drugače, ako bo smatrala za potrebno.

Namesto izkaznice bo izdala naša stranka za svoje članke „okleto malo večje velikost od ene navadnih kolokov, v zameno za letni prispevek L. 3.50 (L. 0.50 je mednarodni prispevek). „Okleto bo nosil sliko Troškega, načelnika rdeče armade in toraj duhovnega poglavarja vseh komunističnih strank, z oznako: KOMUNISTIČNA STRANKA ITALIJE (Sekcija Komunistične internacionale) — Leto 1923 — L. 5.50.

Za vplačevanje prispevkov precega trimesečja 1923 zvezi (Delovna zveza) in sekcijam blaginjam, je stranka določila, da odredijo to odbori gornjih dech organizacij po sejem navznanj.

„Okleto“ treba prilepiti na tretjo stran izkaznice 1923, kjer je tiskan program, gor na levi.

Predpisi za zahtevo „Kolkov“, za poliranje denarja so enaki onim lanskega leta, določeni za zahtevo izkaznic. Sekcije naj takoj začnejo s poliranjem denarja in seznajajo v dech izhodih Delovni zvezi, ki si pridri en izvod, drugega pa pošlje strankinemu izvrševalnemu odboru. Denarni znesek, ki odgovarja zahtevnemu številu kolkov pošljejo sekcije direktno na strankino blaginjo — Uprava Komunistične stranke.

Poštni predal 230 — Rim. Amministrazione del Partito Comunista d'Italia — Casella postale 230 — Roma).

Kolke dobijo sekcije od Delovne zveze. „Okleto“ za redne članke je enak omem za kandidate.

Za enkrat ne obstajajo še brezplačni kolki za brezposelne sodruge.

Na novo opisanim v stranko v času od začetka t. l. do 15. marca da izvrševalni odbor stranke izkaznice 1923 s kolkom 4923.

Koli in stara, suha ženska je stopila k Anki ter ji poduhala v obraz. „Saj smrdi po vinu!“ je začela. „Tako mlada, še otrok, pa že krade in popiva! Fej!“

Pršli so do policijske hiše. Ljudje so ostali zunaj. Anka, policist in gospi Rieglova pa so vstopili in policist je zalopnil vrata za sabo.

Tako so se pričele grde, grde sanje, ki se Anka nikoli več ni vzbudila iz njih. Tirali so jo tusem, tjakaj so jo tirali in Anka ni vedela zakaj — kakor hodi človek v sanjah po zapovedi neznanih ljudi in se ne more geniti drugače.

Se tisti večer jo je spraševal veliki, črno oblečen človek, kaj da je delala ves dan in kod da je hodila. Anka je pripovedovala — in življenji je mimo solnčnjanski den, da jo je zabolelo v srcu.

„Zdaj pa me pustite domu, ko sem vam povedala“, je rekla Anka.

Gospod se je ozrl z gnusom nanjo in je zamrmral:

„Tatica, — in še tako mlada!“ Zmajal je z glavo in tudi gospod, ki je pisal za njo, je zmajal z glavo in se ozrl z gnusom nanjo. Spravili so jo v veliko sobo, kjer so bile še tri druge ženske. Vse so bile se mlade in samo ena izmed njih je bila gospodinja. Govorila je z opornim glasom nerazumljivo reči in se mejejala na glas. Ostali dve pa sta zablili in sta gledali predse z nezadovoljnimi, temnimi „mi. Ozrla sta se malomarno na Anko. Ti ona, ki je bila gospodinja

Kamnoseška delovna pogodba

Vsem delavcem kamnoseške industrije v naši državi je znano, da je Sindikat stavbniških delavcev Julijske Benečije (kamnoseški oddelek) pred par meseci predložil Zvezi industrialcev v Gorici načrt za novo kolektivno delavsko pogodbo za kamnoseško industrijo v gorški državi, zahtevajoč, da se na podlagi tega načrta vrši pogajanja. Načrt je enak izven par točk pogodbi stavbniških delavcev na Goriskem a zahteva 30% povišanje dosedanjih plač.

Zveza industrialcev nam je po daljšem presledku odgovorila, da ji ni mogoče stopiti v pogajanja, ker so nabrekli industrialci, dasi ravno nelenjeni pri imenovanju zvezi v Gorici, sklenili, da se pogajanja vrše pod direktnim vodstvom „konsorcija posameznikov kamnosečev in kamnoseških mojstrov v Nabrežnici.“ Delavski zastopniki so to sprejeli na znanje, ter takoj poslali konzorciju tozadevne predloge — zahtevajoč odgovor v roku 10 dni.

Sedaj se odpravlja večje število kamnosečev in kamnosečev v tujino. To bo utlačilo brezposelnost ter omogočilo organi zadržati protestne gibanje pri pogajanjih in pri eventualnem boju.

Delavce, posebno kamnoseče iz Nabrežnice in Krana opozarjamo, da naj ne napravijo nobene posebne pogodbe z gospodari. Delodajalci so zvit in hočejo z enim samim udarcem uničiti vse dosedanje delavske pridobitve.

Vsako tako dejanje je zelo škodljivo posameznikom kakor tudi skupnosti. Mislamo, da je nabrekli proletariati dovolj izkušen ter, da ne bo šel delodajalcem na limenice.

Če bi se pa našel kateri nezavednež, je dolžnost izobraženih sodrugov, da take nezavednežne poduce o tisdajstvu, ki je v velikansko škodo vsemu proletariatu.

Ajdovski predilnica

Četovi so sodruki čitatelji „Dela“, ki si mislijo kaj neki se godi v Ajdovščini, da se od tam ne sliši nobenega glasu, oziroma se posprušujejo ali je vse tako dobro in v redu, ker ni nobene pritožbe.

Ni pa temu tak! Zaposleni delavci so vsi le pripadniki narodnih strank. Oni, ki so se počepovali za delavske interese so vsi brezposelnosti. Ob zapreju tovarne je trdila Brunner in sinovi odločila vse delavce pod pretvezo, da industrija ne more živeti (to je, da ne nese toliko dohodka, koliko bi si ga kapitalisti želeli), dokler se ne napelje električno obratno moč, ki bi nadomestila drago paro. Ko so tehniški opravili svoje delo, za katero so potrebovali par mesecev, je trdila začela sprejemati po majhnih skupinah delavce na delo. Ni potrebno tukaj omenjati, da so bili sprejeti na delo oni delavci, ki niso bili nikdar zavedni proletariati. In to je enostaven vzrok, ker je trdila veda, da se ji to nezavedno delavstvo ne bo upiralo pri nezavednem znanju plač. Da se je delodajalcem to popolnoma posrečilo ni potrebno poudarjati. Posrečilo se jim je popolnoma, ker je po napreju pripravljeno načrto celo zavedno dobro organizirani ne da bi zadel na kak odpor. Delavstvo je molčalo in ga ralo, kot da ga vse to ne zanima in ne gre na njegov račun.

Lastniku predilnice je s tem zrasel greben; tako tudi predelavcem in delovodjem. Ti zadnji so postali pravi srednjeveški krotilec suženj. Nobene svobode, ne v tovarni, ne zunaj nje. Nihče se ne sme pritoževati. Kdor izreče samo besedo je takoj izpuščen! Raja garaj in molči! Brezposelnosti tovariši so jim v veden opomin. Molči ali pokusiš le usodo. In res se zdi, da se ti prejšnji sodelavci bojijo govoriti skupaj. Brezposelnosti tovariši jim je strahilo, ki so jim ga napravili kapitalisti. Duše mrke, se jim se smejejo čes, naj tovarnar zve, da smo jih obsodili in bomo lahko mi sami delali t. j. garali, saj je itak tu industrijska kriza.

Tako si mislijo in se jih ogibajo. Na nobeden način ne spravijo te ljudi na se, stene, ali vsaj na pogovor, da se napravi kaj za brezposelne tovarise.

Tako je bilo do sedaj! V zadnjem času pa pride tudi ženski glas iz tovarne, ki si želi stare organizacije in boja pod svoje vodstvo vedač, da brez boja ni mogoče doseči ničesar. Naj trdita se tako preganja zavedne delavce ki so krivi samo tega, da so zavedni. (Pomagalec ji ne manjka v tovarni in izven tovarne. In ven da so ti elementi in oni zgoraj opisani člani Kmetijsko-delavske zveze). Ajdovski proletariati bo našel pot v mednarodno družino bojnikov za proletariata. Čim večje bodo izkoriščanje, tem prej se znajde proletariati na tej poti. Ker pa kapital ne more živeti brez izkoriščanja in zasluževanja je logično, da dan spoznanja ni daleč.

Zanimivo je dejstvo, da so ob zapreju tovarne izjavili delodajalci da dokler ne bodo napeljana električna obratna moč

lektivno zemeljske magnetske asociacije. Tekom poslednjih trideset let je več tisoč tehnikov, inženirjev, zvezdnovancev, matematikov, arhitektov in drugih učnih strokovnjakov požrtvovalno delovalo za uvrstitev najpogumnejše edle XX. stoletja. Sklenili so zemeljsko območje spremeni v velikansko elektromagnetno cevko in v ta namen so jo omočili od severa do juga v obliki zavojice z jekleno, z guferko prevlečeno vrvjo, dolgo približno štiri milijarde kilometrov. Na obeh tečajih so postavili izredno silne sprejemalke elektrike in končno so spili med seboj vse kote zemlje z nebrojno množico vodov. To čudovito podjetje so vzamirjati opazovali ne le na zemlji, temveč celo na vseh najbližnjih planetih, s katerimi so bili prebivalci zemlje v stalnih stikih. Mnogi so gledali delo asociacije z nezainteresnostjo, nekateri s skrbjo, da celo z grozo.

Prešlo leto je bilo leto sijajne zmag asociacije nad skeptiki. Neoprijetljiva magnetna sila zemlje je gonila vse tovarne zavode, poljedelske stroje, železnice in parnike, ona je razsvetljevala vse ulice in poslojila in kurila vsa stanovanja. Ona je odpravila nepotrebno nadaljno uporabljanje premoga, čegar ločišča so bila že davno izčrpana. Pomejala je s površine zemlje grde dimnike, ki so okužali zrak. Rešila je cvetlice, travo in drevje, to pravo radost zemlje — grozečo smrti in uničenja. Končno je povzročila neverjetne uspehe v poljedelstvu, te zvišala splošni pridelek zemlje skoro štirikratno.

Eden izmed inženirjev Severne postaje, izvoljen danes za predsednika, je vstal s svojega mesta in dvignil čašo. Vsi so ulemknili. On pa je rekel:

„Sodrug! Če soglašate so spojim takoj z našimi dragimi sodelavci na Južni postaji. Ravno kar so signalizirali.“

Velikanske posvetovalnice je izginjala v daljavi brez konca. Bila je prekrasna stavba iz stekla, marmornja in železa, vsa okrašena s eksotičnimi cvetlicami in prelepim drevjem, bolj podobna razkošni mu svetiljniku kot društveni dvorani. Zunaj je bila polarna noč, a v sled učinkovanja posebnih kondenzatorjev je jasen solnčni sijaj veselo obilaval zelenjavno rastlinstvo in mize in oblake tisočstov gostov in vitko stebrečevje drželo strop dragocene slike in sohe v dolžinah. To stene posvetovalnice so bile prozorne, četrta pa, ki ji je predsednik kazal hrbet, je predstavljala bel četverkotnik iz izredno finega, leskečega in tankega stekla.

In sedaj se je predsednik na potrdilo družbe dotaknil s prstom malega gumba, pritrjenega na mizo. Stena se je hipoma razsvetlila s čarobno bleščečo notranjo svetlobo in kot da se je mahoma raztopila, se je za njo objavila tudi tako visoka, v daljavi izginjajoča krasna steklena palača: prav kakor tu so tudi tam sedeli za mizami stari, krasni ljudje z radostnimi obrazi v lahkih svetlih oblekah. Ti in oni, oddaljeni 20.000 vrst so spoznavali eden drugega, si nasmihali in v pozdrav dvigali čaše. Toda zaradi splošnega smeha

lektivno zemeljske magnetske asociacije. Tekom poslednjih trideset let je več tisoč tehnikov, inženirjev, zvezdnovancev, matematikov, arhitektov in drugih učnih strokovnjakov požrtvovalno delovalo za uvrstitev najpogumnejše edle XX. stoletja. Sklenili so zemeljsko območje spremeni v velikansko elektromagnetno cevko in v ta namen so jo omočili od severa do juga v obliki zavojice z jekleno, z guferko prevlečeno vrvjo, dolgo približno štiri milijarde kilometrov. Na obeh tečajih so postavili izredno silne sprejemalke elektrike in končno so spili med seboj vse kote zemlje z nebrojno množico vodov. To čudovito podjetje so vzamirjati opazovali ne le na zemlji, temveč celo na vseh najbližnjih planetih, s katerimi so bili prebivalci zemlje v stalnih stikih. Mnogi so gledali delo asociacije z nezainteresnostjo, nekateri s skrbjo, da celo z grozo.

Prešlo leto je bilo leto sijajne zmag asociacije nad skeptiki. Neoprijetljiva magnetna sila zemlje je gonila vse tovarne zavode, poljedelske stroje, železnice in parnike, ona je razsvetljevala vse ulice in poslojila in kurila vsa stanovanja. Ona je odpravila nepotrebno nadaljno uporabljanje premoga, čegar ločišča so bila že davno izčrpana. Pomejala je s površine zemlje grde dimnike, ki so okužali zrak. Rešila je cvetlice, travo in drevje, to pravo radost zemlje — grozečo smrti in uničenja. Končno je povzročila neverjetne uspehe v poljedelstvu, te zvišala splošni pridelek zemlje skoro štirikratno.

Vsem naročnikom!

Oni naročniki ki so plačali naročnino naprej bodo tudi v nadalje prejeli „Dela“ in sicer bo določena naročnina podaljšana za oni čas, v katerem ni list izhajal.

Tistim naročnikom, katerim je naročnina potekla meseca septembra in oktobra, pošljemo še današnje številko, v obvestilo, da je pričelo glasilo tlačenega delavca in kmeta zopet izhajati in kot vabilo na zopetno naročitev.

Upamo torej, da nas bodo tisti, ki so nas umevali, tudi v nadalje podpirali.

Ako ga želijo prejemati tudi v nadalje, naj nam pošljijo z obratno pošto znesek za naročnino.

UPRAVNISTVO

Glasnik mladine

Mladini!

Kontrast med kapitalizmom in delom je v stroji najrazvidnejši fact.

Mednarodni kapitalizem, ki je misli da se s preletim krevcin klanjem holozacije drugih dech, hoče z današnjimi sistemi vse svoje posledice naložiti na izkoriščano ljudstvo, obubošno v roki, a kateri so imeli spekulanti ogromen profit. Naše komunistične ideje so v nasprotju z njihovim nenasišnim egoizmom. Vse delo pridobljeno za delavski rezrez na moralnem in materialnem polju je strah spekulancov, ki se zaganjajo v nase ustanove z vsemi sredstvi. Udeležiti hočejo v krvi zavednost delavskih mas, upeti naše ustanove. Danes ne eksistira več legitimno delovanje. Kar je človek dobrega priboril, za blagor vsega človeštva, to je danes zavrženo z brutalnim nasiljem. Nasilje socialnih demokratov o mirna razvoju je prešlo stare parlamentarne tradicije je zgodovina postala v ozadje. Danes se človeštvo opira na dve ekstremni točki. Logika narave pravi, da človeški ugonobni škibljeg: to je zmagata proletariata, zmagata nove kulture je golota: ker mi smo močnejši in vseh poljih. Evolucija, današnja nova doba, ustvarjena v sled fatalnega egoizma buržoazije, dovede do izbruh desetletnega ustajanja in tlačenja v socialni revoluciji.

MLADINA!

Ti, ki moreš čutiš bolj kakor vsi drugi posledice grozote vojne in pojono izkoriščanje si klicana na svoje razredno mesto, na boj za novo dobo. Ti si si up novega človeštva, sacejda se trenulka, v katerem se človeštvo vli v obup in bojani za nadaljno življenje. Ti lahko zades udarec sedanjih revščini skupno s ostlim revolucionarnim proletariatom. Naši bratje na vzhodu nas gledajo z želostjo v naših sploh. Ozirajo današnjega življenja je prenapolnjeno z usodopolno mrčistoščjo. Duh upornega Spartaka vije po ozračju in navdušuje otroke vde in to ni naš obup, to je obup umazane in v smrt izginjajoce civilizacije.

Ivo Gradnik

Sestanek Mladinskih sekcij tržaško-kraškega okrožja

Pred časom se je vršil sestanek M. S. tržaško-kraškega okrožja. Namen je bil pojasniti sedanega položaja z ozirom na naše cilje.

Točno ob določeni uri so se zbrali vsi sodruki Mladinskih sekcij iz raznih krajev. Odzvali so se prav s komunistično disciplino, ki jo veleva današnji izredni položaj. — Sedanje stanje nas sili k ilegalnemu delu, a to ne tvori nikakršno paraliziranje našega delovanja.

Dokazalo je to navdušenje in številno prisotnost. Sveda fašistovska „revolucija“ je vplivala tudi na nekatere izmed naših elementov in nam tako otrebala naše vrste in le oportunistični in ne dovolj zavedni mladi komunistov. Sestanek je bil odprt po sodr. Kovanu, kateri je v par besedah pojasnil pomen sestanka spominjajoč se žrtve reakcije, nakar je dal besedo sodr. Petru Razbojniku.

Ta je začel takoj s pojasnjevanjem celokupnega položaja. Omenil je evropske diplomatske konference, ki na doprinasajo drugega nego vedno večji kontrast med zvezniki radi izkoriščevanja premaganih in koloniziranih narodov — da to ni nič drugega kot antagonizem današnje socialne (kapitalistične) organizacije.

Govoril je nato prešel na naše stališče, to je specialno v Italiji. Razložil je, da italijanske komuniste ni prav nič preplašilo Mussolinijeva strahovladja, ker oni so bili popolnoma pripravljeni na ilegalno dobo. Res — je poudaril — da so

in vzklikanja sedaj se niso slišali glasov svojih oddaljenih prijateljev.

Tu je zopet vstal in izpregovoril predsednik, in takoj so umolknil njegovi prijatelji in sodelavci na obeh koncih zemeljske krogle.

In rekel je:

„Drago moje sestre in bratje! In ve, razkošno žene, ki vam veljajo danes moja srčna čustva! In ve, sestre, ki ste mo najdalj ljubile, ve, do katerih je moja srce popolno hvaleznosti! Poslušajte! Slava večno mlademu, krasnemu, neizpriljivemu življenju! Slava edinemu Bogu na zemlji — Človeku. Izrazimo hvalo vsem radostim Njegovega telesa in slovesno se globoko poklonimo Njegovemu nesmrtnemu umu!

Gledam vas — ponosni, smeli, enaki, veseli — in od ognjene ljubavi se razvna moja duša! Z ničemer ni omejen naš um in ni zaprek našim željam. Ne poznamo ne podložnosti, ne nasilja, ne prevare. Vsek dan odpiri pred nami cela brezna tajnosti sveta in vedno razodajši si spoznavamo neskončnost in vsegaomnost vede. Niti smrt nas več ne straši, ker ne odhajamo iz življenja spaden od gnusne starosti, ne v divjo grozo v očeh in ne s prokletstvom na ustih, nege krasni. Bogu podobni, z nasmehom, ni lovinno se krevčito za ubogi ostanek življenja, nego tih odpiramo oč kot utrje niti potniki. Delo naše je razkošje. A naša ljubzen, oproščena vseh vrst suženstva in vsakdanosti je podobna ljubzni cvet-

nekateri oportunisti in nezavedneži zapustili naše gibanje, a to nas ne sme prav nič plašiti kajti sedaj smo očiščeni naših elementov. A kar se tice fašizma, ne mislimo da to pomenja moč buržoazije, to je ravno njena slabost in za njeno opora kapitalizma.

Sedaj ustanovljeni fašistovski sindikati bodo morali, ako bodo hoteli eksistirati imeti protiburžoazen razredni program in to pomenja neudušljivost razrednega boja, ki se bo končal s proletarsko revolucijo. Govornik je nadalje razjasnil naša zadržanja napram novim gibanjem in še druga vprašanja.

Prisotni mladi sodrugi se pazno sledili izvajanjem s. R. Videlo se je, da so njegove besede padle na rodovitna tla.

Po končanem sestanku se je nabralo nekaj prispevkov za tajni sklad „Dela“.

Gradnik

OPOZARJAMO vse one Komunistične sekcije in podružnice Ljudskega odrca, v katerih delokrogu ni še nobene Mladinske sekcije, da je izdat izvrševalni odbor delovne zveze Komunistične mladine okrožnice, ki s potrebno nudenostjo podaja delovni program Mladinskih sekcij, njih ustroj in delovni načrt.

Organizacije, ki želijo imeti po en izvod te okrožnice z namenom, da pripravijo ustanovitvene Mladinske sekcije v svojem delokrogu, naj pišajo ali bolje pošljejo ponjo na naslov upravnega tajnika delovne zveze Komunistične mladine.

Poštarne pristojbine

Z novim letom so prišle v veljavo sledeče nove poštarne pristojbine:

Pisma in zalepke, vsaki 15 gr in odlo mek 15 gr L. 0.50; pisma in zalepke za okraj L. 0.35; navadna pisma (do 15 gr) naslovljena na vojake v aktivni službi L. 0.25; Dopisnice za izven okraja 0.20; Dopisnice s plačanim odgovorom 0.00; Razglednice z golim podpisom in datuma 0.10; Vizitnice z do 5 navadnih besed 0.20; Osmrtine, nazonalno o rojstvu, porodi in slično 0.20; Trgovski računi (do 15 gr.) 0.35; Rokopisi za prvih 200 gr 0.50; Rokopisi za vsaki 15 gr, ki prsegajo tezo 200 gr, do teze 2 gr 0.15; Vzreli brez vrednosti (za prvih 100 gr) 0.20; Iste za vsaki 50 gr, ki prsegajo 100 gr, do teze 350 gr 0.15; Potrdilo o prejemu, ki se ima vrniti oddošljajeto 0.50.

INOZEMSTVO

Pisma in zalepke, za prvih 30 gr L. 1.—; za vsaki 30 gr 0.50. Dopisnice 0.30; Razglednice z golim podpisom 0.20; Rokopisi, do 250 gr L. 1.—; za vsaki nadaljnji 50 gr 0.20; Vzreli do 10 gr 0.40; za vsaki nadaljnji 50 gr 0.20; Tiskovine za prvih 50 gr 0.30; Pristojbina za poročeno poštljavo 1.—; Potrdilo o prejemu 1.—; Reklamacije za reklamirane in zavaroane poštljave 2.—; Prosnje za dvig dopisov in za spremembo naslava 2.—; Dostavitve ekspresno 2.—; Zamotvalnina za zneske do 200 lir 1.—; Ometi z navedeno vrednostjo, poleg običajne pristojbine, do 250 gr 2.—, za vsaki nadaljnji 50 gr 0.40.

Tajni sklad „Dela“

Darovali na zadnjem sestanku komunistične mladine spominjaje se delavskih žrtve, med temi našega sodruga Karla Starca.

Spominjaje se žrtve L. 8.—; Čebule 2.—; Suban 2.—; Verginella 2.—; Virginella Krist 2.—; po L. 1.—; Uprnik, Martinčič, Čebule, Sue, Ludvik, Rdeč, Rubic, za revolucijo, Urbančič, nekaj članov iz L. O. Sv. Jakob mesto čebule na grču sodr. Karla Starca L. 7.—.

skupaj L. 32.—
Nabropo na sestanku de legatov Stavbinske zveze v Gorici „ 83.—
Andrej Gasparšič „ 10.—
Ivan Tomine „ 1.—
Jakob Babic „ 5.—
Stefan Skok „ 2.60
August Semoliš „ 5.—
Franjo Celin „ 8.60
N. N. „ 60.—

Skupno L. 117.50
Prej izkazanih „ 19.332.15

Vsega skupaj L. 19.349.95

VSAK ODBOR ZA „DELO“, VSAKA KOMUNISTIČNA SEKCIJA, MLADINSKA SEKCIJA, STROKOVNA ORGANIZACIJA MORA PRICENI TAKO S PRVO ŠTEVILKO „DELA“ SKRBETI, DA SE LIST IZVEN RAZPREDAJALNIC V CIM VEC IZVODIH RAZPRODA, K RAZPRODAJANJU IN RAZŠIRJANJU LISTA NAJ SE PRITEGNE ZLASTI MALDINO!

POZIVAMO udeležstvo naj bo v obče vanju z g. Gerbecem A., uradnikom sežanske okr. šols. svetla, skrajno previdno in naj mu ničesar ne zaupa!

Baje je — pomagal prenesti tudi to. Turistja, biseriga šols. voditaja v Divači.

Delavska šola

Ekonomske in politične položaje klase
odredjuje njeno ideologijo

Kapitalistična klasa... mladi starost. Kao što znamo, bespravno sitno gradništvo, osobito trgovački stalež, nakupilo nešto novca i htelo da ga pretvori u kapital, to jest da ga učini plodnim. Sadržaj sredstva za proizvodnju su već dovoljno veliki da se taj kapital uloži u unosna poduzeća, međutim je gradnja sistema niskog roda bilo suprotno feudalnom sistemu, a ne bese ni »slobodnog« proletariata. To gradništvo je osjećalo političnost, kao posljedica toga behu... mržnja protiv feudalnih povlastica, težnja za slobodom i jednakost, slobodnost, demokracijom i bezvjerje (pošto je crkva vjere stajala na strani jačeg, kao i danas, propovjedajući uvek moral vladajuće klase, jer je ona izdržava; jedino prebitna — govor je o hrišćanskoj crkvi — je bila revolucionarna u toliko što je došla da obori mirnim putem sistem ropstva, i sada posljednja — živa crkva u Rusiji — koja teži da ublaži prelaz iz kapitalističkog u komunistički poredak, rušeći lepim buržoazni moral).

Čim je buržoazija razračunala sa feudalizmom, njom je ovladalo duh racionalizma (probitnost). Polje rada se otvorilo, došla je potpuna sloboda i jednakost (za imućnu buržoaziju) i mladi kapitalizam je počeo naglo da napreduje. S dana u dan se ubrzavao taj napredak, pošto su novi pronalasci usavršavali tehniku, a što je ova bila savršena — iznalasci su se brže redjali jedan za drugim. (Parne mašine, magnetizam, elektrizam, željeznica, telegraf, telefon, vazduhoplov, telegrafija bez žica i t. d. došloje upravo telegrafskom brzinom.) U takvim prilikama najpovoljnijej napredovanju za mladu kapitalističku klasu je bio svaki romantični liberalizam, sve svetinje oborene, ceo moral je sastojao, kao i danas, u grabljenju ideologija takove kapitalističke klase sastoji u svetinji privatne svojine, demokraciji i obogaćivanju. Dabogme, svetinja privatne svojine zato što je većina bogatstva u rukama te klase, a demokracija radi slobodnog gušenja slabijeg u konkurenciji. Nacionalni i religiozni kult se goji samo u redovima političkih klase, i samo tamo gde od tog ima koristi, pa zato kapitalisti često igraju ulogu nacionalnih heroja ili svetaca, da lakše iskoriste radne mase.

Taj laki i brz razvoj kapitalizma doveo je ka strahovitom brzom do zrelosti i propasti. Neobično povoljni uslovi za razvitak (pre ove zadnje, krize behu od sorazmerno malog značaja) dadose silnog maha inicijativi pojedinačima i stvorise individualističku ideologiju (težnja za svojom čnom, vlastitom nadmoćju). Kapital je ubrzo ovladalo svetom i došao na taku od koje ne može dalje da se razvija zbog međusobne konkurencije. A individualistička ideologija kapitalističke klase (a takova je ideologija svih klasa kojima ide u račun održanje privatne svojine, ili im se čini da im je to na korist) nije dozvolila da se kapitalistička proizvodnja u isto tako brzom vremenu sasvim centralizuje. Kapitalistička klasa je izgubila mogućnost da uspešno upravlja proizvodnjom. Ali, naglim razvojem kapitalizma, naglo je rastao i proletarijat koji nije mogao tako brzo da sazreva duhovno — kao što i kapitalistička klasa nije mogla. Zato proletarijat nije mogao da preuzme vlast i da preuredi društvo na komunistički način. A pošto se bez proizvodnje ne može, na upravi je još ostala klasa kapitalista — kao »provičerna vlada«. Nezrelost proletariata i fakat što joj je vlast »čudom« još uvek ostala u rukama ulise u kapitalističku klasu uzdanje da će se još nekako oporaviti. Otud vidimo današnje grozne napade na proletarijat, grozne — ali neuspesne; kriza kapitalizma se samo praljuje. I zato vidimo kapitalističku klasu zbunjenu kao bez glave. Psihologija joj je cinizam, ne prezanje ni pred kakvim sredstvima za postignuće cilja. Ideologija: spas kapitalizma, racionalizam, demokracija, slobodnost, nacionalizam, individualizam i t. d., ali bač u njen očajni položaj je sila da sama u praksi krši sve to svoje — izme, da sama ruši svoj moral i ubija svoju ideologiju. — Mlada klasa, ali polenavila u... starosti.

O psihologiji i ideologiji proletariata nemamo mnogo šta da kažemo, jer je ona u nama samima i svaka reč, svaki čin, pa i sam nam izražava celu dušu. I što rekemo, rečemo o gradskom proletariatu, o onom koncentrisanom u velikim poduzećima, o najrazvijenijem proletariatu. (Proletarske propulcije, t. zv. lumpenproletari — deklarirani elementi — ne mogu da udju u obzir, jer nisu radni, stvaralački elementi; a seoski proletarijat — prema okolnostima u kojima živi — čas je sitan sitnom seljaku, a čas opet gradskom proletariatu).

Proletarijat radi u zajednici, trpi u zajednici, nije vezan za privatnu svojinu i isjezavaju lični interesi, nema mogućnosti da uživa lične porodične radosti, često ni posebnog stana (kao radnik se lic: tako je slobodna i krasna. In edini naš gospodar je ljudski genij!

Prijatelji! Govorim li davno znane stvari? Vendar ne morem drugače. Dnes je jutro sam čital bez prestanka znamenito i strašno knjigu. Ta knjiga je zgodovina revolucije XX. stoleća.

Večkrat sem se vprašal, ne čitam li pravilno? Tako neverjetno, tako čudno in nesmiselno se mi je zdeto življenje naših prednika, oddaljenih od nas deset vekov.

Neplemeniti, umazani, z boleznimi okuženi, grdi, strahopetni so bili podobni plavcem, zaprtim v ozki kleti. Drug je kradel drugemu kosček kruha in odnašal v temen kot ter legel nanj s trebuhom, da bi ga ne videl tretji. Jemali so drug drugemu hiše, gozdove, vodo, polje, in zrak. Krdela požeruhov in postopacev podpirana s hinavci, goljufi, tatovi, silnišci, so ščevala ene tolpo oprijetih sužnjav na drugo tolpo tresočih se idiotov in živeli so kot zajedavci na gnolbi razpadajoče družbe. In zemlja, tako prostrana in krasna, je bila ljudem tesna kot temna celica in zaduhla kot grobnica.

Ali tudi takrat so med pokorno živino, med bojazljivimi plavci in se sužnji, nedarna dvigali glave nestrpljive ljudje, junaki s plamtčimi dušami. Kako so se mogli roditi v tem nižem, strahopetnem veku, — tega ne morem razumeti! Ali oni so hodili na tige in kriziščen ter se kričali: »Živela svoboda! In v tej strašni dobi, ko ni bila niti zasebna hiša zanesljiva

črne fabrike, spavao sam u jednoj sobi, na »pčicama«, izmešano, sa još 25 muškaraca i 13 ženskih — većinom mladež! neprijatelj za sve isti i težnje sviju jednake i t. d. Ali zato da pripovedam! znate već svi. Psihologija je — klasna; mržnja prema iskoriscavanju, osjećaj solidarnosti, pšmatranje sveta sa gledišta klasnih interesa... A ideologija? — opet klasna: kolektivistička (težnja za dobrom cele zajednice), protuverska, protunacionalna, protiv svega što pomaže zarobljavanju rada kapitalu, prosto rečeno — proletarska, revolucionarna!

Kao što vidimo psihologija klase, kao i ideologija, zavisi potpuno od njihovog položaja u društvu. Očitali smo, kako smo znali, »dušu« pojedinih klasa, njihovu klasnu »dušu« — i doveli smo je u vezu sa položajem tih klasa u društvu. I ako ima slučajeva gde se ta »duša« ne slaže sa našim izlaganjem, jer ne moremo ni svi članovi iste klase da smo jednaki, to ne znači, da u tim slučajevima nije uzrok toga položaj u društvu. Na primer: kapitalisti cene i »vole« strajkbihere, a proletari ga preziru, u tom je klasna razlika naših duša. Ali ima ipak strajkbihere, koji su pravi proletari (ne po duši!) i ako je u proletarskom interesu solidarnost i sloga u borbi, on je ipak strajkbiher. Kako! zar su u njegovoj interesi drukčiji, ili možda to ne zavisi od njegova položaja? Kako da ne, zavisi od njegova položaja, a ni interesi mu se odvajaju od onih zajedničkih. Čovek u bedi i hoće da se spase (a ima nekih, koji drži da će ulaganjem postati i sami kapitalisti). Nije dovoljno svestan da kade put borbe, jedini pravi proletarski put, čini mu se da će mu ona bedna nadac spasti budućnost, prevazi se za onu trenutnu »korist« i tako postaje izdajica svoje klase i samog sebe. Pa i toj njegovoj nesvestosti leži uzrok u njegovu položaju: nešto beda a nešto nemar svesnih drugih, ne dozvoljavaju mu da se osvesti.

Mi ne smemo da zaboravimo da su i ti nesvesni nesretnici naša braća po mukama. Ali zato moramo, po svaku cenu sprečiti da oni služe kapitalu. U prvom redu, moramo sprečiti izdajstvo, makar i silom, i uzto prosvetiti te bednike. Nije svestan i nije komunist onaj ko ne učini sve što leži u njegovim silama da probudi klasnu svest u braći po nevolji!

AZ-BUKI.

Nova zemljiška postava v Rusiji

Sovjetska vlada je pred nekaj meseci izdala novo postavu, ki je velike važnosti za poljedelce. Po tej postavi se mora zemlja oddelevati v vsaki vasi, oziroma občini, skupno od vseh prebivalcev in članov občine. Sicer pa je dovoljeno vsaki občini ali vasi, da določa ljudstvo samo o načinu skupnega obdelovanja zemlje. Vsaka delavna oseba, ki je prekorakovala 18. leta ima pravico glasovati. Naznačena sta točka v tej določbi je ona, ki zahteva, da se ne sme zemlja prodajati in tudi ne obremeniti z dolgovi. V našem se sme dati zemlja samo v izvanrednih slučajih, o katerih odloča vaški svet. Ako je kmet poklican v armado, tedaj skrbi vlada, da se njegova zemlja obdeluje in da kmetija napreduje kakor poprej. Legalno je vsa zemlja last države in se ne sme torej poljubno prodajati; s tem se sprepreči razpadanje kmetij in obenem tudi kmetičkih domov. Glede skupnega obdelovanja hoče vlada doseči, da se delo za kmetje kolikor mogoče omeji in olajša. Poljedelci ene vasi ali občine nakupijo s pomočjo vlade potrebne stroje, s katerimi potem obdelujejo zemljo skupno, po vrsti. Istotako si zgradijo skupna skladišča, delajo skupne vodne naprave za namakanje suhe zemlje, ali osuševanje močvirij. Namesto da bi se trudili vsak posamezen kmet in se boril proti raznim tekočinam, se dela vse skupno. Postava pa obenem določa, da je dovoljeno vsakemu kmetu, ako želi tako, da obdeluje svojo zemljo sam in se loči od drugih. Ta določba pa pomaga vladi preprečiti kmete o koristi in važnosti skupnega obdelovanja.

Zdravniški nasveti

Snažna usta

Malokdo pomisli nato, da stanje ust vpliva na tri bistvene vire življenja: hrano, vodo in zrak. Brez te trojice ni življenja. Glede na to značajnost hrane in vode, gospodinjice pazijo na čistoto posode in namizne porcelane. V vseh podobnostih polaga se največja važnost, da bodi hrana čista, predno pride v usta; ko pa je šla preko ustne, se ne brigamo več, in jo prepuščamo takorekto njeni usodi, dasi usta so večnoma nesnažna in hrana se tam okuži, tudi če je bila poprej čista.

Kateri je najboljši način, da ohranimo usta čista in preprečimo gnulobno zob? Tu so štiri praktični nasveti:

1. Najprej naj vam dobri zobozdravnik popravi usta. Koristno je za zdravje in za žep, da greste vsakokrat k dobremu zobozdravniku. Vsaj tri ali štirikrat na leto — po vaši možnosti.

2. Morali bi si dati pregledati zobe potom X-zarkov, da se ugotovi stanje izpolnjenih koronov in stanje kosti okolo zob.

3. V zavetišču, ko se je nasilje, mučenje in umor kraljevsko poplačeval, so ti ljudje v svoji sveti blaznosti kričali: »Doli s tirani!«

In s svojo pravično gorko krvjo so barvali plošče hodnikov. Prihajali so ob pamet v kamenitih brigah, umirali so na vešalih in bili streljani. Odkrvali so se prostovoljno vsem radostim življenja, izvemši eni radosti: umreti za svobodno življenje bodočega ljudstva.

Prijatelji! Ne vidite li mostu iz ljudskih trupel, ki spaja nase slajno sedanost s strašno temno preteklostjo. Ne čutite li krvave reke, ki je zanesla vse človeštvo na široko, blesteče morje vseobsebe sreče? Bodi vam večer spomin, neznani, molčeči mučeniki! Ko ste umirali, je v vaših čistih očih, odprtih v daljavo vekov, zarel usmev. Vi ste v duhu zrla na nas, oproščene, silne, zmagovalne, in v velikem trutku svoje smrti ste nam pošiljali svoj blagoslov.

Prijatelji! Naj vsak izmed nas tiho, brez besed, sam s lastnim srcem, izpiše črno v spomin teh daljnih mučnikov. In naj tudi vsak na sebi njih pomirjeni, blagoslovilski pogledi!

In vsi so bili molče. A žena nenavadne krasote, sedela poleg govornika, je nenkrat pritisnila glavo k njegovim prsom in tiho zaplakala. Na vprašanje o vzroku njenih solz je odgovorila komaj silno: »In vendar... kako rada bi bila želela v tisti dobi... z njimi... z njimi...«

zobnega korena, ker ravno ti deli morejo močiti zdravje vsega sistema in s tem znanjati odporilo silo telesa proti boleznim. Vsi zobje, pri katerih bi bil živčen umorjen, so sumljivi, dokler se ne dokaže, da so neškodljivi. Ako zob ne boli, to ne pomeni še, da ni bolezen. Prisdal lahko nastane tudi brez bolezn. V takem slučaju je Röntgenovi žarki jo morejo odkriti.

3. Naj vam zobozdravnik da natančno navodila o primernem snaženju ust. Treba uporabljati vsaj tri minute zvečer in vsako jutro za otiranje zob in desna (meša okolo zob), da se jih primerno očisti. Zamujeni čas se štoreto izplača z dobrim zdravjem. Zapomnite si, da čisti zob ne izpade in čista usta ne okužijo hrane!

4. Ne zavijajte preveč sladkorja, kajti sladkor uničuje zobe. Narava ni ustvarila naših zob, da bi lahko sladkorja v trdi obliki, marveč da bi ga zavijali v njegovem naravnem stanju, namreč v sadju in zelenjavi.

Pokojni profesor Osler, odlični zdravnik, je rekel: »Zdravstveno zapoved, ki jo treba pred vsem in vselej prepovedovati, je evangelijsko: čistost ust, čistost zob in čistost grla. Te tri stvari so najvažnejše za obstojnost in zdravje ljudi.«

„Nedolžnost“ malih otrok
Anglež dr. Davis Forsyth, slaven kirurg ter pisec številnih knjig o duševnih boleznih, je imel tokom nekoga predavanja v Zvezdu za ligijeno v Londonu pripovedati nekaj uderce za one navzoče, ki vidijo v otroku simbol srečne nedolžnosti. Napadel je namreč teorijo o nedolžnosti otrok ter izjavil, da je ta nedolžnost — bajka.

— Če sprejmemo princip živalskega razvoja — je rekel dr. Forsyth — smo brez dvoma veliko bližje živalim kakrat, kot pridemo na svet.

— Otroci, mesto da bi bili zlati, čisti in nepokvarjeni, kakor domnevajo številni ljudje, imajo primitivne, nezadovoljne (neprečiščene) instinkte ali nagnone

UPRAVNIŠTVO

Marxistična dialektika v delovanju Leninovem

Delovanje Leninovo je treba razumeti v treh vidikih.

Mi vidimo v njegovem delovanju prave vzorce marxistične dialektike, 1) kjer nam kot teoretični marxizma. Pri razlaganju in objašnjavanju razrednega boja in zgodovinskih dejstev pa se nam kaže kot zgodovinar, in končno kot politik nam podaja ogromne tvarine za proučevanje političnih potez revolucionarnega gibanja.

Vrlina Lenina kot zgodovinarja in kot politika obstaja v dejstvu, da obvladuje popolnoma marxistično dialektiko.

Ne da bi brskal po arhivih, razumeva on zaporednost zgodovinskih dejstev bolje, nego buržoazni zgodovinarji, kojima njihova razredna ideologija ne dopušča resnično znanstveno delovati.

Sila Lenina kot politika čistoja v dejstvu, da zna s pomočjo marxistične dialektike ozivtoriti oni razred, ki mu pripada bodočnost. Buržoazni politiki zastopajo razred, ki je obsojen pogubi in predsojdi te razreda motijo njihov pogled.

Tamortimo na kratko metode zgodovinarja in politika, one metode, ki tvorijo iz zgodovine pravo in resnično znanost. Minogrede omenjamo tu »nesposojljivo« obnašanje 2) Marxa napram buržoazni zgodovini in njenim predstaviteljem: spominimo se ne naprimer na oni trpki profil, o zgodovinarju Rankerju, ki ga je obrnil Marx v nekem pismu od 7. sept. 1864 in kjer skuša opredeliti metodo materialistične dialektike.

• Dve glavni pravili sta sledeči:

1. — Misel opredeljujejo realne življenjske okoliščine, to se pravi: resnični, obstoječi odnosi ljudi do pozitivne realnosti, to je eno; drugo pa je zavest teh odnosov, to realnost. Ta zavest ni prosta človeku, ampak je dobila svojo obliko po realnem socialnem sestavu in po življenjskih pogojih ljudi. Treba je torej proučevati stvarne socialne odnose in ne jih zametavati z idejo, ki jo imamo o njih, to je z načinom, po katerem si jih ljudje predstavljajo.

Da se gre tu za dve vsdi različnih dejstev, to je dokazano po zgodovini na vsakem koraku. Mi vidimo dozorevanje socialne odnosa, ki se jih je prav nič ne vedemo, ne da ga ljudje razumeli v vseh podobnostih to, kar delajo.

Socialni odnosi dozorejo prej, kakor se jih mi zavemo. Okoli 1. 1880. je tvoril kapitalizem v Rusiji že neoporečno dejstvo, ali vendar so se še vedno izdajale male knjige polne učnosti, ki so dokazovale brezmišelnost kakenga ruskega kapitalizma. Okoli 1. 1890 so »narodniki« in marxisti še vedno debatirali o vprašanju: »Obstaja li v Rusiji kapitalizem?«

Dandanes je dosegel kapitalizem svojo konno razvojno stopnjo (v obliki imperializma). Že nekaj let sem se neredi davno med seboj; zasil so v slovo ulice. Ni drugega izhoda, nego revolucija celokupne družbe pod diktatoro proletariata. Kljub vsem tem dejstvom verjame množica ljudi na prerogjenje kapitalizma, industrializem obstoja že več kot 150 let in mnogi ekonomisti niso mogli se predrati do njegovega bistva. Zato spoznajo njegove zakone. Kakor vidimo iz teh primerov se (tvoji zavesti, ki jo opredeljujejo življenjske okoliščine, zelo počasi.

Vsled tega začela, to je, da ni treba smatrati kot prvotno dejstvo misli, ampak življenjske okoliščine, moramo obratiti največ pozornosti na materialne odnose, na pozitivno realnost in ne smejo dopuščati, da nam zatemejnjuje ideologije (miselne predstave) naš pogled.

V nekem članku v »Pravdi« 30. od 6. maja 1917 je citiral Lenin nek govor M. Klavkova: »Vlada bo šla vedno bolj na svo, je rekel govornik, država pa bo šla vedno bolj na desno.« Če je M. Klavkova resnično mislil, da se bodo stvari tako razvijale, je to odvisno od dejstva, ker mu je njegova ideologija branila videti resničnost. Lenin je pri tem, omenil, da bi

1) Znanstvena metoda.
2) Znano je, da so se buržoazni učenjaki zagnali v Marxa, kakor dnevni ptici v svojo. Ker Marx ni bil le učenjak, ampak tudi proletarec, ki je nesposojljivo zaviral buržoazno predsojdo. To njegovo vrlino poznamo tako hore malo tudi skoraj vsi. Tak zvan, »marxistični teoretični« deli bi imeli lahko celo serijo Rankerjevih profilov, če bi Marx vstal od mrtvih. (Op. prevajalca.)
3) Varnostna metoda.
4) Soc. revol.
5) Menševik.

najbolj okrutne vrste. Jasno je opaziti v protivnih razvojnih stadijih človeka impulze in nagnone, katerih se v poznejšem stičenjuj razvijemo.

— Otroci so podvrženi istim čustvom in nagnjenjem kot odrasli ljudje. Ljubazen, ljubeznivost, sočestvo in strah, — vse to je očitno pri otrocih in celo otroški dobi.

Majhni otroci se morejo ozirati na življenje le s sobičnega stališča. Upoštevanje svoje lastne vrednosti in oddanosti je razvito pri otrocih preko vseh mer in le z njej je težko zadrževanje svoje nagnone in impulze. Tudi ne drže obljub, katere so dali svojim materam.

— Posvemo napadno je domnevali, da se ne brigamo za ljubezen do časa, ko postanejo spolno zreli. Le malo je dečkov in deklic, ki hodijo na družabne otroške prireditve, in ki nimajo medsebojnih ljubeznivih afer.

— Največja težkoba, na katero zadene mati — je zaključil dr. Forsyth — je odvrniti otroka od samoljublja, katerega čuti vsak otrok v svojih preth letih življenja ter obrniti na gotov predmet njegovo pozornost. Če se ji to posreči, seje za svojega otroka seme duševnih nerod.

Vsem razprodajalcem „Dela“

S to številko smo pričeli pošiljati list vsem prejšnjim poverjenikom in razprodajalcem.

Ti naj nam takoj javijo morebitne spremembe ki jih želijo, kakor povečanje števila iztisov, premembe naslovov itd.

Eden izmed predpogojev za oba stanek »Dela« pa je, da nam poverjeniki in razprodajalci točno odračajajo skupniček prodanih izvodov. Kjer ne bo točnosti v tem pogledu, se bomo morali ozreti po drugih razprodajalcih oziroma poverjenikih.

Stari računi naj se torej NEMU-DOMA poravnajo

UPRAVNIŠTVO

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

je od strani proletariata, »dialektična negacija« njena, in postavitev socialistične družbe na mesto buržoazne. Ogromna drugača, ki se je ne da doseči drugače, kakor potam dolge vrste razrednih bojev.

Ko je bila na početku svetovne vojne 1. 1914 moč in stalnost kapitalizma videli brezmejnja, je virgel Lenin naslednji bojni klic: »Spremenitev imperialistične vojne v mešansko vojno.« S to smelo revolucionarno trditvijo si je pridobil nezaupljivost in sarkazem mnogih onih, ki so dobro poznali marxizem; ampak dejstva so povsod točno potrdila Leninovo diagnozo.

Tekom revolucije ni smel Lenin nikoli izgubiti s pred oči temeljnega nasprotja sedanje družbe. Od slutiha do slutiha po spremembi položajev, je dolecal naloge trenutka, ki so se tuji spreminjale a so bile vendar v skladu z nespremenljivim koncem: t. j. zmago proletariata.

Tako se je zgodilo, ko je vodil v sovjetih akcijo za mir leta 1917 po znanih juljskih dnevih (1917): ko je predvideval takojšnjo vstajo in zavojevanje vlade, dalje ko je 1. 1918, pokazal proletariatu pot do kruha, ko je po zimi 1. 1919 izdal proglas za organizacijo trimilionske armade.

Določitev vseh teh zaporednih nalog je izhajala iz znanstvenega proučevanja razrednega boja, ki se je pretvoril v veliko revolucijo, katere se je vsak izmed nas udeležil.

ADORACKY.

Gasilci pred sto leti

V današnjih časih telefona, elektrike, vzletnice in vodovoda ter visokega razvoja gasilskih priprav ima po mestih gasilstvo neprimerno lažje stališče, ako izbrulne požar. Pred sto leti je bil vsak požar veriga katastrof. Življenje je teklo in se je razvijalo primitivno. Po ulicah so hodili čuvaji, ki so morali paziti na vsako lupo. Bežim n. pr. je imel leta 1813, okoli 100 nočnih čuvajev; vsak je nosil s seboj železno marko, piščalko, belehobar in dvoje rogov. Podrejeni so bili policiji. Služba je trajala pozimi od 10. ure zvečer do 6. ure jutraj, poleti po od 11. ure zvečer do 3. ure jutraj. Plača je znašala 6 talarjev na mesec; vsako leto so dobili modro sukno in 29 srebrnih gročev za čevlje.

Ako je zadonel visoko uglašeni rog, je goro na desnem obzoru reke; če je trobil nizko uglašeni rog, je goro na levem bregu reke Spreve. Ako je čuvaj opazil ogenj, je najprej trobil ter po prvem človeku, ki ga je srečal, odposlal železno marko na policijo. Tam je sel javil, kje gori in prejel za to poročilo tolar. Vsi čuvaji v sosesčini so morali trobiti za prvim čuvajem. Tako so trobili po vsem mestu. Vozniki, ki so imeli nalogo voziti brigantine, so morali čim urneje dospeti s konji k šrambi gasilnega orodja. Gasilci, ki bi bili prvi na mestu požara, so dobili za prvo brigantino 12 talarjev, za drugo osem in za tretjo 4 talarje. Čuvaji, ki je zatrobil prvi, je prejel tolar nagrade. Kdor je prinesel v škafu prvi vodo, je prejel dva, prvi dimnikar z orodjem pa tri talarje.

Čuvaj pa ni imel dolžnosti le čuvati in trobiti, nego je moral poznati tudi »nadzorni« vodnjake, da niso zamrznili. Zato so morali hoditi od vodnjaka do vodnjaka, ter polniti čebre z vodo. Poleti so morali čebre vsake štiri tedne izprazniti in napolniti s svežo vodo. Pozimi so morali čebre čistiti ledu.

Atudi vojaki in cerkniki, oziroma čuvaji na zvonikih so morali sodelovati. Ako se je oglašil požarni rog, so začeli vojaki na vso moč bobnati ter so zadržali okoli požara. Po zvonikih pa so morali čuvaji zvoniti plat zvona; podnevi so razohajali rdečo zastavo, ponoči rdečo svetiljko. Tako je došlo in grmelo po vsem mestu strahovito trobljenje, zvonjenje in bobnanje. Pomagati je moral vsakdo; kdor bi se uprl, je bil kaznovan z globo ali z zaporom. Dvakrat na leto so preizkušali zanesljivost brigad. Pinglari so (delali so kakor da bi bili požar in gasili najprej »neresnični« požar, na to pa resnično žego. Navadno so bili v drugem postu uspešnejši nego v prvem.

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

Čudeži, ki niso čudeži

ki je v okvirju jerbasa, med zunanjo stranjo in pleteno stranjo v notranjstvi jerbasa. Ko se deček vsede, se lepo pomakne iz vidne praznine v jerbasu v ono v pletenem okvirju in se hitro zadelata tako, da tudi če bi človek pogledal v dno jerbasa, bi ga ne videl. Včas, ki opazuje jerbasa, si domislija, da poig one v sredini ni nobene praznine. Medtem ko se gledalci čudijo, kako je izginila grba v jerbasa, se deček hitro zadene v določeno praznino, napravi se kot polj kilepaja, a čenur zagradi konaj polovico praznine jerbasa. Čenur je jerbasa. Če je jerbasa čisto okrogel, mora biti deček z nekaj gramstik, da se lahko zvije kot klopčice, ali jerbasa so ponavadi bolj podolgovati, da je deček prav lahko zleknjen v njem. Ko fakir skoči v jerbasa in tlači doli rjuho, tedaj stoji samo v sredini dna. Sunki z metem pa so bolj opasni. Na eni strani jerbasa, kjer ni dečkovega telesa, lahko suva brez skrbi, ali tam, kjer je zleknjen deček, mora biti oprezen in svatvi ravno tja, kjer je prostor za to. Tako suva dečku pod lahti, med roke, med noge, kjer mu pac ne more ničesar storiti. Zunan jerbasa so že zato gotovi znaki, za katere ve samo fakir in istotako v jerbasa kamor deček ne sme položiti nobenega svojega uda. Ko je bil jerbasa že večkrat rabljen in ima mnogo lukenj z vnetci, ve fakir tem bolje, kam mu je zapiti meč.

Nešto podobnih pripovedi so prinesli potniki iz Indije, za katerimi pa največkrat ni resnice. Golufija z jerbasa, pretvarjanje dečka v nič in zopet ustvarjanje je jako različno pri raznih fakirjih. Nekateri pravijo, da so videli, kako je pretelka kri iz košare, ko je fakir vanjo vpičil meč, kar pa je tudi čisto enostavno. Samo gobo je treba onemu, ki zleze v jerbasa, namočiti s kako rdečo tekočino in ob zemanju z mečem sline iz nje krija. Tako je torej ustvarjanje človeka iz nič!

Razne vesti

Radnici i seljaci, na branik za poslednju mrvu slobode!

Nova vlada radi. Kapital nastavlja svoju akciju spasavanja

Proletariat ne sme da ostane skrštenih ruku i on treba da se spasa

Fašistička milicija za "narodnu sigurnost" ulazi u život. Već funkcionišu neke skvadre kao državni organi. Prvi čini te milicije sastoje u nasiljima nad radničkom klasom, u proganjanju svakog ko proletariatu misli i oseća: otkrivaju se "protinarnostne zavere", zatvaraju se i optužuju se članovi radničkih organizacija zbog udruživanja u svrhu zločina itd. itd. — Nekim kategorijama je već nametnut porez na plate i nadnice. Uključujući se državni ured za pomoć besposlicama, a hiljade radnika i činovnika stoji već sa svojim porodicama jednom nogom na ulici: svi koji ne misle fašističkim mozgom. Kako u državnoj upravi tako i sad novi izvanredni komesar na seljima objavljuje da će izbaciti iz službe sve nepoćudne radnike i nametne nikle, u prvom redu one što su usudile da štrajkuju u avgustu prošle godine protiv volje fašista. Znači: najmanje 50 hiljada porodica samo klasičnih svesnih proletara na seljima ima da se preda čurom gladi. — Paritetne komisije za rešavanje sporova među seljacima i veleposrednicima su oboreni, kolonistički ugovori pogoršani, tereti seljaka povećani. — Pored ostalih pogodnosti za kapitalističku klasu, data je puna sloboda i kućevlastnicima: od maja ove godine stanari nemaju nikakve zakonske zaštite, ostaju bez krova stoline hiljada porodice stromošnih ili još i besposlenih radnika i činovnika. — Appetit kapitalističke klase nema granica, kao što ih nema ni krvolovnost njenih slugu — današnjih vlastodržaca. Ali ima granica proletarskog trpljenja i one nisu daleko: ili će se radni narod odlučno odupreti ovoj šaci užoždijavaca, ili će dobrovoljno poći u postepeno izumiranje, u smrt kroz dugačku i temnu noć.

Radnici seljaci, proletari Istre bez razlike, stoje još u većoj opasnosti od svojih drugova u ostalim provincijama Italije. Mi imamo dvostruko neprijatelja: kapitalizam i nacionalizam. S jedne strane

ne, jugoslovenski proletarijat je izložen fašističkom nasilju i zato što govori drugim jezikom, a izložen je i nacionalističkoj zasedi klasnog neprijatelja, tim lakše u mutnom lovi drugi neprijatelj. U našoj nesretnoj i ubogoj pokrajini neprijatelj radnog naroda imaju najbolje pozicije, a nisu ti zavestnici zaboravili ni na dobru podjelu uloga. Njihov plan je jasan kao dan i radnici i seljaci. Istre, protiv kojih je taj plan uperen, moraju stalno da ga imaju pred očima. U letu prošle godine, kad su fašisti bili potpuno zaokupljeni borbom za osvojenje vlasti i ne imadoše vreme da misle na nacionalne progone u velikom stilu, jugoslovenska nacionalna buržoazija je silno oslabilila pritisk radnog naroda — koji otvara oči. Ni je mogla da se složi oko toga kako da se odupre tom prodiranju proleterske svesti u redove naših radnika i seljaka, te se počela u dve stranke. Čim je nacionalna reakcija ponovo uzela veće razmere, jugoslovenska buržoazija se odmah izmislila i složila na ovoj platformi: siljanjem nacionalne mržnje da osigura svoje pretenzije nad rivalnom talijanskom kapitalističkom klasom i da odvraća pažnju radnih slojeva od klase borbe, a u samoj klasnoj borbi čvrsto da se drži ostalih kapitalističkih grupa kako bi otklonila od sebe veći deo udaraca nacionalne reakcije (svali ih na pleća radnika i seljaka) i osigurala što bolji uspeh zajedničkoj kapitalističkoj stvari.

Iz ove zamke može radništvo i seljaštvo primorati: klij klij, a da se izvuče samo ako stalno drži pred sobom svoje klase interese i ne čini nikakve razlike između svih klasičnih drugova i klasičnih neprijatelja: ni prema jeziku, ni po običajima, ni po čemu drugom. Ova sve jača navala fašizma, koji je u službi krupnog kapitala, pogadja ceo proletarijat i jednako, a služi samo utvrđenju položaja kapitalističkih sisavca svih bez razlike. Kako besposelni Jugosloveni gleda u gladnu smrt, tako isto i talijanski proletarijat stene pod istim zlom; a kako talijanski

kapitalisti cede profit iz znojne gladnih radnika, ni jugoslovenska gospoda ne hrane gladne sunarodnike. Jugoslovenski i talijanski ugnjetaji su složni u borbi protiv radne sirotinje, oni nas dogovorno gneje i obranuju, nesložni su samo u podeli pljačke: svaki bi htio veći zalagaj. U tome nikad neće moći da se slože, jer svaki ima svoju kesu, a u toj neslozi ih čeka smrt. — Radnici i seljaci, proletari svih vera i jezika moraju iz toga da uče i zajednički, složno i dogovorno da se odupru zajedničkom neprijatelju.

Dok se dvojica svadjaju — treći gospodari: zavadi — pa vlada; itd. Ove stare poslovice danas dobijaju novu i sve veću važnost. Krvnici radnog naroda su se zato upeli iz sve snage da omrže proletare raznih jezika, samo da što lakše provedu svoje paklene planove. I danas, više nego ikad, potrebna je sloga svih poštenih. U opasnosti je život i opstanek seljaka, kao što je na kocki opstanek radnika i činovnika, bez ikakve razlike. Neprijatelj nam je zajednički i jedan isti, jer je svaki veleposjednik, svaki bankir, tvorničar i kućevlastnik jednak ugnjetelj, pa bio u otvorenom ili prikrivenom prijateljstvu sa fašističkim vodjama i vladom. Naša borba mora da bude zajednička i odlučna, proletari grada i sela bez razlike moraju da se okupe oko svojih klasičnih borbenih organizacija.

Samo u složnoj borbi i uz pomoć gradskog proletarijata oslobodiće se seljaci svojih gučika i biti gospodari svoje muke; samo u bratskoj zajednici sa seljacima zaustaviće radnici i nameštenci zločinačku navalu, na život njihov i njihovih porodica; samo u složnoj borbi svih narodnosti izvođaće se pobeđa nad krvavom reakcijom. — Poslednji je čas za borbu, nož je već pod vratom!

Protiv crnih razbojnika, protiv besposlice i mizerije, protiv poreza na plate i nadnice, protiv nacionalističke hajke, — svi u proletarski jedinstveni front, za radništvo i seljačku vladu!

zaraćenim krajevima i onima gde se velike sile otimaju za prevlast, — vidimo da polovica sveta ne može u dovoljnoj mjeri (a često i ni malo) da se snalaze proizvodima tih bogatih kapitalističkih grupa. One "gube tržišta", njihova roba nema predje i — opet besposlica, ne isplati se i zlo. Ove grupe po svaku cenu nastoje da dodje do nekog izjednačenja valuta, da se promet uspostavi, te da se reparacije unište (revizija versajskog ugovora) ili baš znanje na neznačajnu svotu.

I opet, konferencija za konferencijom, svi se vrtu oko tog pitanja ali nikako da sagrižu.

Francuski kapitalisti više na reparacijama i nemačkom bogastvu, i zato ne daju da se dotakne versajski ugovor (Turci ih doduše nisu ni pitali za dozvolu), a od svega toga neće imati ništa, jer u gorku času nemačkog proletarijata ne treba više od jedne kapl, pa da se prelije u revoluciju. Rasirila li se versajski ugovor i ukinu reparacije, Engleska i Amerika se neće mnogo okoristiti, jer će Nemačka istupiti i kao konkurent, a ne samo kao kupac; međutim Francuska u tom slučaju mora da zagreba' to ni nju neće obići socijalna revolucija. A ipak trećeg izlaza nema, i nema upotrebe ni kakvog izlaza u kapitalističkom društvu: nema više profita za svaku halu, a i granice proleterskog trpljenja su blizu.

Zadržavanje ili obaranje "mirovnih" ugovora "svedeno" vodi ratu između imperijalističkih sila; ali ni taj rat ne može da zaleći rane, već samo da produbi krizu i da baci svetski proletarijat u još veća stradanja. Proletarijat mora da se bori protiv svih kapitalističkih ugovora o miru i protiv svih njihovih ratova. Samo obaranje kapitalizma u proletarskoj revoluciji može da spase proletarijat i čovečanstvo.

Losanska konferencija

Čitaoci će znaju da je grčko-turski rat u Maloj Aziji završen potpunim porazom grčkih trupa i da se u Mudaniju uglavilo primirje, kako bi se prešlo na definitivno rešenje spora. Kao što znamo, taj konflikt nije samo lokalnog karaktera, već svetskog; on je konflikt između francuskim i engleskim imperijalizmom, u jednu ruku, a u drugu ruku — i u prvom redu — je to borba između svetskog imperijalizma i oslobodilačkog pokreta napućenih naroda pod vodstvom i uz pomoć Sovjetske Rusije i svesnog proletarijata celog sveta. Jednom reči, to je borba između revolucije i kontrorevolucije i zato su još i danas oči celog sveta uperene prema tom "istočnom pitanju".

Početkom prošlog meseca se sastala tako zvana mirovna konferencija u Losani (Švicarska), da uglavi mir među Turcima i Grcima i da reši jednim za uvek "istočno pitanje". Ne treba ni da kažemo našim čitaocima šta znači "mirovna konferencija" u ustima buržoazije: znači — dogovaranje kako da se sprema što bolji uslovi za nove ratove.

U Losani se okupili predstavnici imperijalističkih država celog sveta... da se staraaju za "slobodu i napredak" istočnih naroda i svake imperijalističke sile gleda da podvrgne te nesretne narode pod svoj jaram, a sve zajedno gledaju kako da odupe prvu državu radnika i seljaka Sovjetsku Rusiju, ne bi li time ogušili oslobodilačku borbu potlačenih naroda i u prvom redu proletarijata svih zemalja.

Ali, osim Turaka, u Losani se pojavile i predstavnici Sovjetske Rusije, da brane interese potlačenih u celom svetu. Konferencija je počela sa međusobnom bitkom raznih kapitalističkih grupa oko toga ko da ugrabi vlast nad većim delom prirodnih bogatstava Turske u Aziji, a da se to lakše obavi nahuškane su sitne balkanske grupe da se međusobom otimaju za plen na Balkanu i skrenula se pažnja Turaka na njihove interese u Evropi. Ali čim se pojavila delegacija ruskih radnika i seljaka i postavila pitanje u pravoj njegovoj formi, kapitalisti se brzo složili u sitnim međusobnim zadjevicama — a krupne odlučile nerese — i bacile se svim silama na polje borbe protiv Sovjetske Rusije, protiv revolucije radnog naroda.

Sovjetska Rusija traži da se Turcima dade potpuna nezavisnost i sloboda u svojoj kući i da se obore sve privilegije stranih država u Turskoj. Morezi što spajaju. Crno more sa Sredozemnim, Dardaneli i Bospor. leže i protežu se kroz tursku državu, ali su od velike važnosti za sve države oko Crnog mora i za svetsku trgovinu sa tim državama. Zato se čuvanje tih morena mora prepuštiti Turskoj, kako bi ona bila gospodar u svojoj kući, a Turska bi morala — radi svoje sigurnosti i sigurnosti država na Cr-

nom moru — da zabrani prolaz svim ratnim brodovima kroz morene, a da osigura slobodan prolaz za sve trgovačke brodove. Međutim, kapitalisti traže da oni upravljaaju tim morenima i da se otvori slobodan prolaz i za ratne brodove, tobože za zaštitu trgovine. U stvari: ako Tursci ne bi smeli vojnički da utvrde morene, i ako tuda ratni brodovi slobodno mogu da udju, onda vlada onaj ko ima najjaču ratnu flotu. A to baš i hoće imperijalisti svi bez razlike, a najviše najjači, oni engleski. Oni bi hteli time da stalno sede za vratom Turskoj i da je tako potine sebi, i da u svakom trenutku slobodno zatvore Rusiju, da joj spreče promet i da je tim oteku od sveta, da je slobodno i oružjem napadu s te strane kad god im se hoće kao, što su to već toliko puta činili.

Sovjetska Rusija ne traži nikakvih garancija u Turskoj, jer radni narod neće da podjarmjuje druge narode, a turskog neprijateljstva se republika radnika, seljaka i vojnika ne boji, pošto je uvek prijateljska prema svim susedima i ne teži da ih iskoristi. Ona ne traži za sebe ni pravo prolaza ratnih brodova kroz morene, jer nema namere da ugrožava ni Tursku, ni koju drugu zemlju. Ona traži samo sigurnost od imperijalističkih bandita za sebe i za druge potlačene narode. I zato neće pristati ni na kakav ugovor, koji nebi garantovao slobodan i miran razvitak za sve narode.

S druge strane, svetski imperijalisti ne bi mogli dalje da drže u ropstvu radni narod celog sveta, kad ne bi uspeali da osiguraju svoju vlast na bliskom istoku (spomenuti morezi i prednja Azija), jer tu leži najvažniji čvor one mreže kojom su opasali svet. Kad bi morezi, mosulski željeznica i time perzijska i kavkaska bogatstva (osobito petroleum) ispali iz šaka imperijalista, kad bi se prekinula njihova veza za podjarmljivanje Indije, Rusije i celog bogatog istoka, kod kapitalizma bi prestala, došlo bi oslobodjenje podjarmljenih naroda, a zatim i pad moći ugnjetalja u svakom napadu napose, t. j. oslobodjenje radnog naroda ispod gnjeta kapitala. Zato je to borba oko "istočnog pitanja" borba na život i smrt između slobode i ugnjetavanja, između revolucije i kontrorevolucije, između kapitalizma i komunizma. I kako svesni radnici i seljaci ne mogu da popuste u toj borbi, ni kapitalizam neće popustiti.

U Losani se nije, dakle, ogorčena bitka na život i smrt, ali se ona neće odlučiti na njoj, kao što se ni jedna bitka te vrste nije odlučila na konferencijama. Mesecima zasedajući internacionalne konferencije i uvek završujući tim da ništa ne reše; jedina odluka koju donese svaka konferencija sastoji u: sazivanju nove konferencije. Velika, životna pitanja naroda, borbu na život i smrt rešavaju uvek širki slojevi radnog naroda u stvarnoj akciji. Konferencije služe samo zato da razne sile mere svoje zmage i da biraju najbolji trenutak za odlučnu borbu. Dosad su na konferencijama učestvo-

vali samo pretstavnici kapitalista, tamo su merili svoje snage u međusobnoj borbi i trudili se da akciju širokih radnih slojeva upregnu svaki za svoje interese. Zato radni narod nije nikad mogao da zna prave uzroke borbe, bio je isključen iz konferencija, a pričalo mu se samo o nekim verskim i narodnim svetinjama (pa su i konferencije samo o tom trubile), kako bi se radni narod zagrijavao za akcije u korist svojih "narodnih" tlačitelja. Ali danas je drukčije! I u Losani se počelo sa nekim engleskim protektoratom sultana i muhamedanstva, sa nekom zastitom kršćanstva u turskoj, sa nekim pitanjima "narodnosti" itd. Međutim, dodjše predstavnic svesnog radnog naroda i otkrile karte. Ruski drugovi poteraše sve imperijalističke maske i pokazase proždrljivost u pravom svetlu: radni narod zna danas da se radi o važnim morenima, o željeznicama, o izvorima nafte, petroleuma i drugih minerala, o raznim bogatstvima tih krajeva. Proletariat zna danas da je sultan, šah i padišah, patriarh i papa, narodni junaci, slatke pesme i sve to obmane, mi danas znamo da je sve to šaroliko svetinja samo ogrtač koji sakriva prave namere neprijatelja radnog naroda: hoće da zagospodari bogatstvima, da uzmu u svoje šake sve što je neophodno za život čovečanstva, i da tako potine radno čovečanstvo svojim spekulacijama.

Tu leži zec, u tome je moć Sovjetske Rusije, u tome je garancija za naše oslobodjenje! Pretstavnici Turske u Losani popuštaju po malo imperijalistima, jer su i oni pijavice na svom radnom narodu, pa su ih matori kapitalisti uplašili budjenjem radnog naroda. Oni se još malo optužuju sa drugim kapitalistima, ali samo zato da njima ostane što veći deo muke ondašnjeg radnog naroda. A njeno se tuđje po malo od Sovjetske Rusije, jer se boje da se i kod njih ne osveti radni narod. Otuda njihovo krivdovanje na konferenciji. Čas traže potpunu nezavisnost Turske, a čas popuštaju stranom imperijalizmu. Ali ne popušta Sovjetska Rusija, i ostaje na međanu do pobeđa, do oslobodjenja radnog naroda. I ako turska delegacija primi loše uslove pod pritiskom imperijalističkih sila, neće ih primiti Rusija, i turski radni narod će sve bolje uviđati da je ruski radni narod njegov veći prijatelj, nego domaći ugnjetaji.

Rusija je šesti deo celog sveta. Ali snaga ruske radničke i seljačke republike je mnogo — mnogo veća: ona je prva država slobodnih radnika i seljaka, ona je država svih potlačenih, i s njom su svesni radnici i seljaci celog sveta.

Eto zašto mi fičimo na losansku konferenciju! Borbu na život i smrt odlučuje proletarijat sveta pod vodstvom i uz pomoć ruskih radnika, seljaka i crvenih vojnika. Losanska konferencija služi kapitalistima da nas spremaaju za ratove u njihovu korist, a proletariatu samo da pokaže svoju težku posnicu krvnicima.

Budimo spremni na odlučni pobeđa je naša.

Borba nemačkog proletariata

Usled uslova stvorenih mirovnim ugovorima, Nemačka je posle rata došla u vrlo težak položaj. Proletariatu je već ugrožen i sam opstanak, a kapitalistička klasa jedva se drži, jer teško osigurava "zaradac", t. j. nesigurna joj je pljačka. Tako se u svim klasama Nemačke oseća silno nezadovoljstvo, položaj je nesnosan i klasna borba se neobično zaostrova. Pošto sudbina celokupnog evropskog proletariata u mnogom zavisi od položaja u Nemačkoj, to ćemo se osvrnuti na taj položaj malo opširnije.

Nemački kapitalisti se još osećaju slabiji da se odlučno odupru francuskim i da rastrgnu mirovne ugovore što ih prištićaju. Zato se trude da plaćaju što više reparacija, kako Francuzi ne bi zaposeli najbogatije pokrajine Nemačke. Ali ta plaćanja neobično pritišćaju nemačku ekonomiju, i kapitalistička klasa gleda da ih potpuno svali na leđa radnog naroda, što je dovelo sve srednje i siromašne slojeve u strašnu bedu, a proletarijat u pravu glad. Došlo se već do krajnjih granica, a na rlatnim oštetama se još i ne poznaje, treba još sila toga da se plaća.

I sad se kapitalisti okomise svom silom protiv radničke klase, kako bi joj još više snizili zaradu, i — ovako izglednim radnicima — produžili radno vreme. Pored toga vode silnu monarhijsku propagandu, uveravajući mizerno sitno građanstvo kako su svemu zlu krivi radnici: da njihovom borbom za svoja prava i da je carovina — vele oni — i stara disciplina, sve to dobro bilo, Francuzi nam ne bi ništa mogli. Tom propagandom i goveom su lako uspeali da pridobiju očajne i ogladnele oficire izbačene iz vojske' žutookljude studente i drugo sitno buržoaziju i organizovali su oružanu hande (kao u Italiji) — osobito u Bavarskoj. I sad su prešli u odlučnu ofenzivu protiv proletariata, a jedne strane, pri tom traže pomoć i od samih Francuza, a s druge strane potpiruju mržnju protiv francuskih osvajača i spemaju se na otpor.

Dahogme, radnička klasa ne može skrštenih ruku da gleda i čeka svoju propast. Proletariat se podigao da stane na kraj tome pljačkanju, da zavede kontrolu nad proizvodnjom, da spreči svako spekulaciju na račun radnog naroda i da se spase od gladi — pa makar sav kapitalistički svet otišao u more. Socializadničke vode — i sindikalni i stranački — ostaviše radnike na cedilu. Oni ne samo da se ne bore za radničke zahteve već pomažu kapitalističku vladu u pravljanju policijom protiv radnika i obećaju da nature radnicima još dva sata rada dnevno — a uz još gladiju nadnicu. Ovo je tako ojadilo nemački proletarijat da se odlučio za borbu bez vodja, pa i protiv vodja. U novembru se u Berlinu sastao kongres radničkih veća, na kom su radnici iz svih strana odlučili da se bore sami i protiv svakog ko im uskrađuje njihova prava. Tu se postavio i program za borbu: osnivaju se svuda radnički kontrolni odbori, koji imaju da spreče spekulaciju i da osiguraju radništvo životnim namirnicama, ogevom za zimu' nužnom odećom i stanovima a u tu svrhu da se zauznu svi nepotrebitni luksuzni stanovi i tamo da se sklone sirote radničke porodice; zatim, borba za održanje osamostalovnog radnog dana, protiv mirovnih ugovora i reparacija, a za sprovođenje svega toga: nooružanje radništva i razoružanje buržoazije, radnička i seljačka vlada; u tu svrhu no-

mački proletarijat poziva u borbu proletarijat svih zemalja, osobito savezničkih.

Nemačka vlada koju pomažu socialisti, socialističke stranke, sindikalne vodje i svi neprijatelji radničke revolucije se postavile protiv radničkih veća. Oni ne priznaju taj pokret i pobijaju ga na svakom koraku svim silama. Jedina Komunistička stranka se potpuno stavila u službu radničkih veća i proleterske borbe. Da se radnički izaslanici vratili sa kongresa, industriarci nisu više hteli da ih prime u posao, a sindikalne vodje nisu hteli da ih brane. Ali ih braniše njihovi drugovi: prvo stupiše u štrajk radnici ujed nom mesta, zatim se opšti štrajk proširio na čitavu pokrajinu i već tri četiri nedelje štrajkuju svi radnici keruvske industrije, preko 80 hiljada. Poslodavci su proglasili ovaj štrajk divljim i izdali su postavili uslove: kad radnici brane svo je izaslanike, oni će sad otvoriti tvornice samo u produženo radno vreme, uz još mizernije nadnice i ako nećemo riješiti njih poverenika i kontrole, već da radnici slušaju samo svoje izdajničke vodje. K njima se pridružili socializadnici iz sindikata i ne daju ni soida potpore štrajkašima, ne bi li ih izgledneli i ako skršili. Socialistička stranka neprestano klevetne radnike, uverava ih da je potrebna "narodna" sloga protiv Francuza, a svi zajedno šalju nemačku policiju i francusku vojsku protiv štrajkaša. Radnici se hapse, silom se baceaju u tvornice i odavde ih ne puštaju napolje.

Pa itak svesni proletari ne popuštaju. Na sva ova divljaštva su oni odgovorili još većom odlučnošću i poostrišli su štrajk, pa sad oni postavljaju svoje zahteve: da se radnička kontrola zakonom prizna, da se zabrani rad preko osam sati, da se radnici potpuno osiguraju i od svake nesreće u tvornici itd. Celokupno radništvo se stavilo u pomoć štrajkašima i iz cele zemlje radnici šalju pomoć u novcu, da osiguraju pobeđu drugova u borbi. I opet se Komunistička stranka i Crvena sindikalna internacionalna jedina našle u pomoć proletariatu u borbi. K. S. Nemačke je dala pol milijona štrajkašima, a francuska Crvena konfederacija rata (sindikati) dade 2 milijona. Oni su se potpuno stavili rama uz rame u borbi sa štrajkašima. U celoj Nemačkoj i Francuskoj komunisti skupljaju pomoć u toj borbi, i spremaju nemacki i francuski proletarijat za složnu borbu kako protiv francuske tako protiv nemačke buržoazije. Samo u solidarnoj borbi internacionalnog proletariata će se proletarijat osloboditi celokupne kapitalističke klase, a jedino Komunistička internacionalna i Crvena sindikalna internacionalna hoće, znaju i mogu da ga dovedu pobeđu.

Borba u Nemačkoj i u celom svetu postaje sve težnja. Ova borba je borba na život i smrt za buržoaziju i zato će biti sve ljucja. Teški dana su nama i još teži nas čekaju, spremimo se da budemo pobeđivci!

"Historija Italije u zadnje dve godine ispisana je krvju radnika." — (Zinovjev)

Radnici i seljaci moraju da saperu kro nevine bratce!

Protiv reakcije i imperializma! Protiv navala kapitala! Za prava i kruh radnom narodu!

Jedinstveni front i sloga radnika i seljaka!

Novi rat na pomolu

Nema boljeg znaka da se rat sprema od pacifiističke drake raznih socialdemokrata i napirivanja — opet pacifiističkog — strogradijanskog nacionalizma. I danas baš to čujemo i vidimo na sve strane. Te neke konferencije za očuvanje mira i ljubavi među narodima te neki apeli itd. Osobite je živa miroljubiva propaganda naših domaćih nacionalista: hoćemo mir i jednakost, hoćemo, da nas poštuju kao i mi njih što poštuju (kao magarac batinu), to je sve u interesu jednog i drugoga naroda, jedne in druge države, i šta ti ja sve znam. — Ovo i silno sušavim dostojalo zaključimo kao neki ratni talas valja. Da ga potražimo odmah.

Nekako nedovoljno kolahu vesti o dolasku vodje madžarskih fašista u Rim; ako baš nije glavom Friedrich Istvan — bio je kakav njegov reponja. Pre toga se vidjše neki pregovori u Beču između talijanskih i madžarskih fašista. U isto vreme se već hiljaditi put prelazilo na "konačnu odluku" o sudbini nesretne Rijeke. Eshaeska vlada se pohaitala da preda rapsalski ugovor u arhiv lihe naroda, gde plesnive toliki drugi istorijski dokumenti, i da ga tako pesveti. Talijanska vlada se požurila da je od tog odgovori, a nemeštvečevaku mamuzama: traže izlaz na more.

I, eto ti ga, dolaze neke vesti o mobilizaciji i pokretu trupa u Jugoslaviji. Ne prema Rijeci, već prema Solunu; velise — u pomoć Grcima. Ono, nije gejačima verovati, pre će biti da je Pašić prodao Rijeku kako bi mu ostale slobodne ruke prema Solunu, jer beogradskoj i rimskoj vladi treba prijateljstvo i sloga — protiv revolucionarnog proletariata. Pa ipak nije isključena ni pomoć Grcima, jer jadni beogradski bogovi nikad ne znaju šta će im veliki prijatelji i saveznici narediti. (Koliko su mizerne ove naduvene žabe i kako se suba ismeva sa sitnim imperijalistima!) Naime, kako je to celo pametan svet predvidelo, losanska konferencija je — posle stvaranja istočnog mira — sretno dogurala do tog da polazi solidne osnove za istočnu vojnu. Turci nepopustljivi, Englezi još menje, Rusi se odlučno postavili na stranu slabijih, a Grci šalju vojsku u Trakiju. Dakle, ništa nije isključeno: mogu jugoslovenske trupe zajedno sa grčkim u Trakiju, mogu sa rumunskima protiv Rusije, već prema volje velikih prijatelja; a ne budu li u službi saveznika, nisu daleko ni od Soluna, ni od Rijeke, ni od Madjarorsaga — već prema zgodi. I o tome će veliki prijatelji i saveznici odlučiti, kao uvek.

Znamo da se londonska konferencija završila u velikoj ljubaznosti među velikim prijateljima, koji su složno zaključili da se sastanu u Parizu. I sastali su se 2. januara, da u novoj godini potraže novu sreću u rešenju pitanja oko reparacija. U razmaku od Londona do Pariza francuski imperijalisti popuštise uzde turskim pašama, da pritrčaju engleske osvajače u tesnac i da ih tako prisile na popuštanje u pitanju reparacija. Međutim, Englezi dodjose u Pariz i ne uplašise se ni malo: njima treba slaba francuska suparnica ugrožena od nemačkog imperijalizma i zato ostadoše hladni. Francuzi stoje čvrsto na stano-vištu svojih svetih prava, traže da Nemačka plaća bez odlaganja i neće da se plaćanja smanjuju. Englezi, međutim, neće da traže ništa od Nemačke za četiri godine, a tek onda da ova počne sa plaćanjem, po malo, u mnogo godina, — i to jednu trećinu od svega što joj je nametnuto. Svako pri svom! — konferencija se razlila. (Čudo samo kako im veliki vođa, božjom pomoću, nije nametnuo "disciplinu!")

Ova pariška konferencija je još jedanput utvrdila da su interesi francuskog i engleskog imperijalizma nepomirljivi i da je tobžojni savez suplja maska. Nema vjstine koja bi mogla još zadugo da spreči sukob među njima. A nastupi li rat među njima — nastupilo je svetsko klanje. Svaka od tih kapitalističkih velsila ima svoje slugu i služničicu, a sve te sitne kapitalističke državiće imaju

međusobom nepomirljive protivne interese.

Treba samo krupne gose da namignu i krvavo kolo će da se povede, milijoni proletara da izidju na klanicu zato da ih posele još bolje cede. — Odnosi među raznim kapitalističkim grupama, velikim i malim, sve više su zategnuti, eksplozivni, ni prema jeziku, ni po običajima, ni po čemu drugom. Ova sve jača navala fašizma, koji je u službi krupnog kapitala, pogadja ceo proletarijat i jednako, a služi samo utvrđenju položaja kapitalističkih sisavca svih bez razlike. Kako besposelni Jugosloveni gleda u gladnu smrt, tako isto i talijanski proletarijat stene pod istim zlom; a kako talijanski

Taj isti ugovor je teško pogodio i proletarijat "pobedičkih" zemalja. U našim zemljama sa "njakom" valutom reparacije ne dadeše radnom narodu kruha, već — diskontpaciju (besposlicu) i glad. Dahogme, kapitalistima ovih zemalja bolje dolazi profit ako kupuju jeftinu nemačku robu, a dosta je dobijaju i badeva u reparacijama. Ne isplati im se da "rade" u svojim tvornicama, zatvaraju ih i milijoni radničkih porodica ostaju na ulici. Ko hoće da ne eskapa od gladi, treba da radi tako jeftino, i tako mnogo, da kapitalistima i pored reparacija ostane golem profit — pa makar ceo proletarijat propao od sušice.

I kad vidimo kako se radni narod potpuno izgledjaja za ljubav "svetog prava" na privatno vlasništvo, za ljubav profita, — a da je to tako, radnoj sirotinji Istre ne treba dokaza, ogleda kao da kapitalizmu same ruže cvate. A ipak je drukčije. — Imperijalističkoj Francuskoj su nužni silni truškovi za odžanje svoje prevlasti u kopnenoj Evropi, ona već odavna pliva u dugovima. A u ratu se ona potpuno iznurla i njene ekonomske prilike se sve više pogoršavaju, makar da je Nemačka plaćala ponešto reparacija. Da se ukinu nemačke reparacije, makar samo na neko duže vreme, francuski kapitalizam bi se srozao. Slično stoji i Italija, koja uzto skroz zavisi od zemalja sa sirovinama i životnim namirnicama, te je zato svaka kriza u kojoj drugoj zemlji ujedno i nož u srcu Italije.

Mesto rata — proleterska revolucija!

Versajski ugovor

Ko ne zna za versajski ugovor o miru, što je sabio ceo svet u čorokac? Ako niko, zna proletarijat za njega, — i to proletarijat svih zemalja. A zna, bogami, i kapitalistička klasa, koja se neprestano vrže oko njega kao oko neke bombe: niti sme da ga dirne, niti da ga ostavi.

Kad je nemački imperijalizam podlegnuo engleskom i francuskom, ovi su mu oduzeli sve kolonije i kapitale uložene u njihovim zemljama, dakle oduzeli su nemačkom kapitalu pravo da pljačka kolonijalne narode i — postavili su se oni na njegovo mesto da još više pljačkaju. Ali "pobedičkima" kapitalistima (engleskim, francuskim, talijanskim, belgijskim i ostalim silnim njihovim... slugama — tek što ne rekoh savezničima) to ne beše dostalo: oni su ulagali kapital u ratno podzoeće — kao i u svaki drugi "poslov" — i hoće da im se on interesima vrati. Zato su navallili na "pobedjene" silne dugove, tako zvane reparacije. Najteže je pogođena tim reparacijama Nemačka, jer je ekonomski najrazvijenija, i ona sama ima da plati nekih 135 milijarda (stotideset puta po hiljadu milijarda) zlatnih maraka til reparacija.

Ta suma je tako krupna da je već mali deo što je Nemačka platila doveo njenu ekonomiju na rub propasti i ona nije kadra da plaća. Osobito je stradao od tih reparacija nemački proletarijat. Zna se da bi svaki kapitalist zatvorio svoju tvornicu kad ne bi imao profita. Međutim, nemački kapitalisti moraju jedan veliki deo proizvoda da daju badava za reparacije. Drugi jedan deo se potroši u zemlji, i to u jeftine cene, jer slabo plaćeno radništvo inače ne bi moglo baš ništa da kupi. Tek jedana nji deo ostaje za slobodnu prodaju u inozemstvu za dobru valut. Dahogme, da nemačka roba, koja se prodaje u Francuskoj, recimo, mora biti jeftinija, pošto francuski kapitalisti već imaju robe što su dobili badava. I sad tek mora da se zamisli položaj nemačkog proletariata! Iz onog novca što se dobije za ono malo robe jeftino prodane u inozemstvu, mora kapitalist da izvuče sve što je utrošio na proizvodnju sve robe (i one u zemlji potrošene skoro badava, i one badava date za reparacije, i ove što se slobodno prodaje) zatim još odbije i profit za sebe i tek ono što ostaje služi za plaćanje radnika. Zato danas skoro sav nemački narod gladuje, proletarijat naćisto propada u nemaštima, a stvari idu uvek na gore. Nastavi li se ovako, nemački proletarijat mora ili da izumre, ili da u revoluciji uništi kapitalizam, sa svim reparacijama i ugovorima za plaćanje radnog naroda. On se na to odlučno sprema i po maže ga svesni proletarijat sviju zemalja.

Z bojem do zmage.

